

KUNGLIGA
ÅRSREDOVISNING 2014
OPERAN

INNEHÅLL

vd har ordet	3
Opera, balett och Unga på Operan 2014	4
Förvaltningsberättelse	9
Verksamheten 2014 i siffror	13
Resultat och ställning	19
Noter	25
Bolagsstyrningsrapport	30
Revisionsberättelse	36
Hållbarhetsredovisning	37
GRI-index	48
Revisors rapport av Operans hållbarhetsredovisning	50

VD HAR ORDET

Det är dags att blicka tillbaka på ett mycket lyckosamt år, trots att såväl vår- som höstsäsongen varit kortare än vanligt p.g.a. renoveringen av vårt teatermaskineri. Vi har presenterat åtta premiärer, dvs. lika många eller fler premiärer än föregående fyra år, alla med hög konstnärlig kvalitet och vilka mött ett varmt mottagande från publik och kritiker. Jag är mycket stolt över denna mängd och mångfald av premiärer trots att vi alltså haft stängt för renovering mellan maj och oktober. Stängningsperioden gav oss dessutom möjlighet att utveckla vårt uppdrag som nationalscen genom gästspel och samarbeten både här hemma och på den internationella arenan. Tid och resurser kunde allokeras till en samproduktion med Drottningholms slottsteater samtidigt som vi kunde gästspela på ett antal platser runt om i landet, vilket inte minst har stimulerat vår personal till ytterligare utveckling. Detta har även gett en engagerad publik, som inte kan komma till Operan en möjlighet att få ta del av den konstnärliga verksamhet som man är med att finansiera. Idag finns även ett stort internationellt intresse för Operans verksamhet, speciellt för den moderna dansen, vilket givit flera tillfällen, med stor framgång, till gästspel utomlands. Operan har under 2014 haft fler moderna och/eller nyskrivna verk på sin repertoar än närmast föregående år och det är med stor glädje som jag kan konstatera att även dessa verk lockar en relativt stor publik.

»En ny opera i Operan« är ett av Operans strategiskt viktigaste projekt. Ett förändrat och utbyggt operahus är

en förutsättning för att kunna utveckla vår verksamhet och samtidigt kunna vara kvar i vårt fina operahus vid Gustav Adolfs torg. Vi ser att det finns möjligheter att bygga om huset för att kunna passa verksamheten bättre, både som verksamheten ser ut idag men framförallt för att kunna följa verksamhetens framtida utveckling. Vi har under året, tillsammans med fastighetsägaren, tagit fram en delrapport och arbetar nu i slutskedet med förstudien som lämnas till regeringen i maj 2015.

Nästa strategiskt väldigt viktiga och centrala fråga som vi arbetat intensivt med under 2014 är den s.k. pensionsfrågan där vår förhoppning är att vi ska ha en ny pensions- och omställningslösning framtagen under 2015. Ett pensionsavtal med tjänstepension från 65 års ålder är i dagsläget i princip färdigförhandlat, men arbete och förhandlingar kvarstår när det kommer till det nya omställningsavtalet som ersätter systemet med lägre pensionsåldrar som t.o.m. 2014 funnits vad gäller dansare, sångare och musiker. Personalen är Operans viktigaste tillgång och vi måste nå en överenskommelse som ger ett förbättrat stöd för omställning och yrkesväxling för våra artister än tidigare och som samtidigt är ekonomiskt hållbart för Operan.

Avslutningsvis vill jag säga att 2014 varit ett fantastiskt år och jag har haft all anledning att vara otroligt glad och stolt över allt det arbete som utförts av Operans personal; på och bakom scenen. Jag vill också passa på att tacka Operans styrelse för deras arbete, stöd och engagemang.

Birgitta Svendén

VD

OPERA

Operasolister, Kungliga Hovkapellet samt Kungliga Operans K r, med korm stare Folke Alin (våren), Florian Benfer (våren) och James Grossmith (hösten) har medverkat i följande produktioner under 2014. Katarina Aronson har varit dramaturg.

ASMIK GRIGORIAN I MADAMA BUTTERFLY

ANDREA CHÉNIER
MUSIK *Umberto Giordano*
TEXT *Luigi Illica*
DIRIGENT *Pier Giorgio Morandi/ John Helmer Fiore*
SCENOGRAFI *Hartmut Sch rghofer*
LJUS *Hans-Åke S jquist*
REGI *Dmitri Bertman*
ANTAL föreställningar 7
ANTAL BESÖKARE 5 138

DON GIOVANNI
MUSIK *Wolfgang Amadeus Mozart*
TEXT *Lorenzo da Ponte*
DIRIGENT *Lawrence Renes*
KOSTYM *Maria Geber*
LJUS *SUTODA*
REGI OCH SCENOGRAFI *Ole Anders Tandberg*
PREMIÄR 15 mars 2014
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 22
ANTAL BESÖKARE 21 041

KARMELOTSYSTRARNA
MUSIK *Francis Poulenc*
TEXT *George Bernanos*
DIRIGENT *Thomas S ndergaard*
SCENOGRAFI *Per A. Jonsson*
KOSTYM *Nina Sandström*
LJUS *Thorsten Dahn*
KOREOGRAFI *Håkan Mayer*
REGI *Johanna Garpe*
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 6
ANTAL BESÖKARE 3 804

MADAMA BUTTERFLY
MUSIK *Giacomo Puccini*
TEXT *Luigi Illica, Giuseppe Giacosa*
DIRIGENT *Lawrence Renes*
SCENOGRAFI OCH KOSTYM *Herbert Murauer*
REGI *Kirsten Harms*
PREMIÄR 8 november 2014
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 13
ANTAL BESÖKARE 14 318

SALOME
MUSIK *Richard Strauss*
TEXT *Hedwig Lachmann efter Oscar Wilde*
DIRIGENT *Lawrence Renes*
SCENOGRAFI OCH KOSTYM *Lars-Åke Thessman*
REGI *Sofia Jupither*
ANTALET FÖRESTÄLLNINGAR 3
ANTAL BESÖKARE 3 284

STIFFELIO
MUSIK *Giuseppe Verdi*
TEXT *Francesco Maria Piave*
DIRIGENT *Giampaolo Bisanti*
SCENOGRAFI OCH KOSTYM *Magdalena  berg*
LJUS *Ellen Ruge*
REGI *Tobias Theorell*
ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 7
ANTAL BESÖKARE 5 526

TANNHÄUSER

MUSIK OCH TEXT *Richard Wagner*
 DIRIGENT *Ralf Weikert*
 SCENOGRAFI OCH KOSTYM
Bente Lykke Møller
 LJUS *Torben Lendorph*
 REGI *Staffan Valdemar Holm*
 ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 6
 ANTAL BESÖKARE 5 862

TROLLFLÖJTEN

MUSIK *Wolfgang Amadeus Mozart*
 TEXT *Emanuel Schikaneder*
 DIRIGENT *Alexander Joel*
 KOSTYM *Maria Geber*
 REGI OCH SCENOGRAFI *Ole Anders Tandberg*
 ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 17
 ANTAL BESÖKARE 16 887

IDOMENEO

MUSIK *Wolfgang Amadeus Mozart*
 DIRIGENT *Lawrence Renes*
 SCENOGRAFI OCH KOSTYM *Magdalena Åberg*
 LJUS *Torben Lendorph*
 REGI *Tobias Theorell*
 PREMIÄR 6 september (Drottningholms
 slottsteater)
 ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 8
 ANTAL BESÖKARE 3 466

MALIN BYSTRÖM OCH KUNGLIGA OPERANS KÖR I IDOMENEO PÅ DROTTNINGHOLMS SLOTTSTEATER

Kungliga Baletten och Kungliga Hovkapellet
 samt elever från Kungliga Svenska Balettskolan har
 medverkat i följande produktioner under 2014

BALETT

ANTHONY LOMULJO OCH ANTON VALDBAUER I THE OTHER YOU

BILL

Artifact Suite
 KOREOGRAFI, SCENOGRAFI, KOSTYM
 OCH LJUS *William Forsythe*
 MUSIK *Johann Sebastian Bach*
 och *Eva Crossman-Hecht*
 ISCENSÄTTNING *Noah Gelber och Agnès
 Noltenius*
 LICENSERAD AV *William Forsythe*

The Other You
 KOREOGRAFI *Crystal Pite*
 MUSIK *Owen Belton och Ludwig van Beethoven*
 KOSTYM *Linda Chouwo*
 LJUS *Robert Sondergaard*

Bill
 KOREOGRAFI, SCENOGRAFI OCH KOSTYM
Sharon Eyal och Gai Behar
 MUSIK *Ori Lichtik*
 LJUS *Avi Yona Bueno*
 ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 17
 ANTAL BESÖKARE 9 917

NÖTKNÄPPAREN

KOREOGRAFI *Pär Isberg*
 MUSIK *Pjotr Tjajkovskij*
 LIBRETTO *Pär Isberg och Erik Näslund efter
 Beskow och Hoffmann*
 DIRIGENT *Ariane Matiakh*
 SCENOGRAFI *Bo-Ruben Hedwall*
 KOSTYM *Ann-Mari Anttila*
 LJUS *Torkel Blomkvist*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 7
 ANTAL BESÖKARE 7 310

ONEGIN

KOREOGRAFI *John Cranko*
 efter *Aleksandr Pusjkins versroman*
 ISCENSÄTTNING *Agneta Stjernlöf-Valcu*
 MUSIK *Pjotr Tjajkovskij* arrangerad och
 instrumenterad av *Kurt-Heinz Stoltze*
 DIRIGENT *Eva Ollikainen*
 SCENOGRAFI OCH KOSTYM *Jürgen Rose*
 LJUS *Björn Nilsson*

ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR 10
 ANTAL BESÖKARE 9 156

RAYMONDA
 KOREOGRAFI *Pontus Lidberg*
 MUSIK *Aleksandr Glazunov i urval av Pontus Lidberg*
 DIRIGENT *Graham Bond*
 SCENOGRAFI OCH KOSTYM *Patrick Kinmoth*
 LJUS *Erik Berglund*

URPREMIÄR *28 november 2014*
 ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *10*
 ANTAL BESÖKARE *8 312*

THE EMPEROR
Exposition and the Body
 KOREOGRAFI *Örjan Andersson*
 MUSIK *Ludwig van Beethoven*
 SCENOGRAFI OCH LJUS *SUTODA*
 KOSTYM *Nina Sandström*

THE EMPEROR
Gaîté Suédoise
 KOREOGRAFI *Jo Strömgren*
 MUSIK *Jacques Offenbach*
 SCENOGRAFI *Jo Strömgren*
 LJUS *Jo Strömgren*
 KOSTYM *Bregje van Balen*

URPREMIÄR *24 januari 2014*
 ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *8*
 ANTAL BESÖKARE *4 525*

UNGA PÅ OPERAN

MIN BROR ÄR DON JUAN
 MUSIK *W. A. Mozart, Niklas Brommare*
 TEXT *Sophie Helsing*
 DIRIGENT *Mattias Böhm*
 SCENOGRAFI *Fridjon Rafnsson*
 KOSTYM *Bente Rolandsdotter*
 LJUS *Karl Svensson*
 REGI *Per Sörberg*

URPREMIÄR *10 oktober 2014 (på Rotundan)*
 ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *15*
 ANTAL BESÖKARE *1 634*

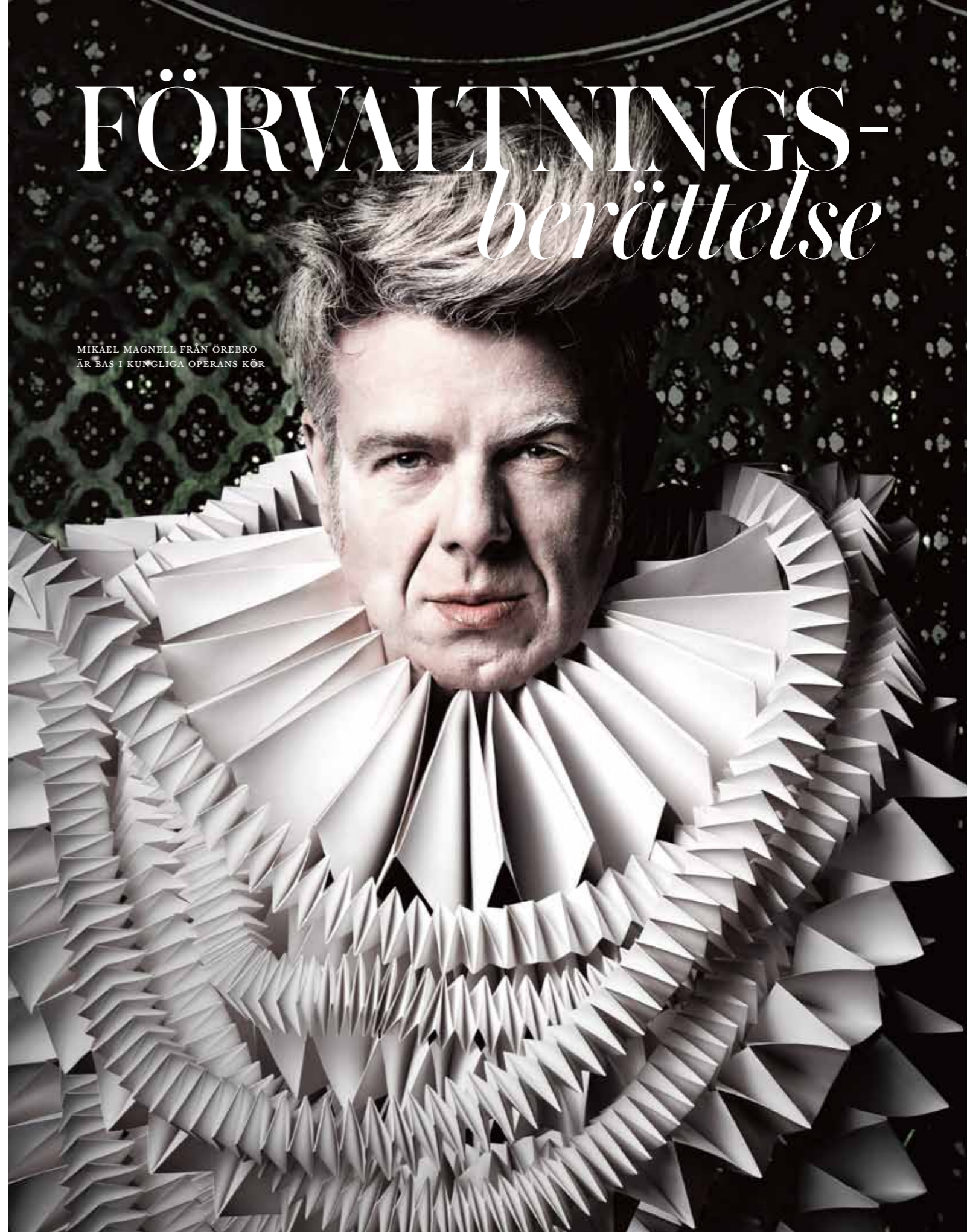

DIDO & AENEAS
 BEARBETNING *Kristina Hagström-Ståhl, Sophie Helsing, Johan Ramström*
 MUSIK *Henry Purcell, Johan Ramström*
 TEXT *Nahum Tate, Sophie Helsing, Kristina Hagström-Ståhl*
 KAPPELLMÄSTARE *Mattias Böhm*
 KOSTYM *Anna Kjellsdotter*
 SCENOGRAFI, LJUS, VIDEO *SUTODA*
 REGI *Kristina Hagström-Ståhl*

URPREMIÄR *5 maj 2014 (Scen Gäddviken)*
 ANTAL FÖRESTÄLLNINGAR *12*
 ANTAL BESÖKARE *1 239*

FÖRVALTNINGS- berättelse

MIKAEL MAGNELL FRÅN ÖREBRO
 ÄR BAS I KUNGLIGA OPERANS KÖR

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Sammantaget blev 2014 ett framgångsrikt och intensivt år för Operan, trots att såväl vår- som höstsäsongen var kortare än vanligt p.g.a. renoveringen av teatermaskineriet.

Under året hade Operan fler moderna verk på sin repertoar än de närmast föregående åren, men genom att ha lockat en stor publik i flera år, genom att spela de folkkära klassikerna, kunde Operan locka en stor publik även till en mer modern repertoar. En viss nedgång i beläggningen (d.v.s. genomsnitt på antal besökare till Operans föreställningar) från föregående års rekordsiffror syns, men trots detta har beläggningen även för 2014 varit mycket hög, nämligen 87 procent för balett och 90 procent för opera.

Operan har under 2014 arbetat intensivt tillsammans med Statens fastighetsverk (sfv) i projektet »En ny opera i Operan« som på regeringens uppdrag tillkommit för att möta de krav som ställs på ett operahus för en modern nationalscen. Syftet med arbetet är också att bidra till att utveckla den konstnärliga verksamheten samt göra operahuset mer tillgängligt och öppet för publiken. I juni 2014 presenterade sfv och Operan en delrapport till den förstudie som ska lämnas till regeringen den 15 maj 2015. I delrapporten har Operans behov kartlagts.

Operan har också under 2014 utökat och uppdaterat möjligheterna till serveringar i operahuset då en av utgångspunkterna och utmaningarna för framtiden är att göra huset mer öppet och tillgängligt för allmänheten. Operan har därför efter en offentlig upphandling kontrakterat en extern operatör för driften av Operans restauranger, inklusive pausservering och nya uteserveringar på Operans terrasser mot Strömmen och Gustav Adolfs torg.

FÖRESTÄLLNINGSVERKSAMHETEN

Operan har under 2014 presenterat två operapremiärer på stora scenen, Mozarts *Don Giovanni* i regi av Ole Anders Tandberg och Puccinis *Madama Butterfly* i regi av Kirsten Harms och ny premiär av Verdis *Stiffelio* samt repriserna av Giordanos *Andrea Chénier* (varav några föreställningar med tenoren José Cura i titelrollen), Poulencs *Karmelitsyrarna*, Wagners *Tannhäuser*, Strauss *Salome* och Mozarts *Trollflöjten*.

Kungliga Baletten hade under 2014 tre premiärer, varav en stor urpremiär – *Raymonda* – en helftonsbalett på stora scenen där koreografen Pontus Lidberg skapat en produktion för Kungliga Baletten med utgångspunkt i det klassiska verket *Raymonda*. Även *The Emperor* var en urpremiär och bestod av två moderna verk; *Exposition and the Body* med koreografi av Örjan Andersson och *Gaîté Suédoise* med koreografi av Jo Strömberg. Den tredje premiären var *Bill*, tre moderna verk; *Artifact Suite* med koreografi av William Forsythe, *The Other You* av Crystal Pite och *Bill* av Sharon Eyal. Vidare spelades baletterna *Onegin* och *Nötknäpparen*.

Operans barn- och ungdomsverksamhet »Unga på Operan« presenterade två premiärer, Purcells opera *Dido & Aeneas* i en ny version på Scen Gäddviken samt *Min bror är Don Juan* (en bearbetning av Mozarts opera) på Rotundan.

På operasidan erhöll dirigenten Patrik Ringborg svd:s operapris för 2014 för bl.a. hans musikaliska tolkning av Wagners *Parsifal* på Operan. Vidare fick tenoren Daniel Frank Tidskriften Operas pris för sin tolkning av *Tannhäuser* på samma scen i Staffan Valdemar Holms uppsättning med ny premiär 2014. Operans produktion av *Parsifal* blev av tidskriften Opernwelt nominerad till »Bästa föreställning«.

Under 2014 har Kungliga Baletten med dess dansare nominerats och vunnit en rad prestigefyllda priser. Prix Benois de la Danse i Moskva (dansvärldens Oscar) tilldelades Kungliga Ballettens dansare Mariko Kida som även erhölet Leonide Massine Prize i Italien. Czech Crystal Award vid Golden Prague Festival tilldelades *Julia & Romeo* av Mats Ek som även nominerades vid Taglioni -1st European Ballet Award i Berlin.

Sammantaget visar 2014 en utveckling av både bredden och spetsen i repertoaren med en mycket hög konstnärlig nivå som målsättning, vilket krävt omfattande resurser och en stor arbetsinsats från samtliga Operans avdelningar. Operan anser sig möta de av regeringen uppställda målen och följa de riktlinjer som satts upp. Operan uppfyller sålunda bl.a. sitt uppdrag om att erbjuda en bred repertoar med en god balans mellan traditionella verk, nyskapande tolkningar samt nya verk och har under 2014 lockat en stor publik och fått fina recensioner avseende alla dessa kategorier.

SAMARBETEN OCH GÄSTSPEL

Operan återupptog samarbetet med Drottningholms slottsteater genom att tillsammans producera Mozarts opera *Idomeneo* på slottsteatern, i regi av Tobias Theorell.

Under året direktsändes två operor – *Don Giovanni* och *Madama Butterfly* – i samarbete med Folkets Hus och Parker, till biografier runt om i Sverige. *Madama Butterfly* visades på 65 biografier runt om i landet. Drygt 7 000 personer såg föreställningen vilket är publikrekord för en svensk uppsättning live på bio.

Genom radio- och tv-sändningar kan Operans föreställningar nå ut till hela landet. Operan samarbetar med Sveriges Radio för att göra nyproducerade operaföreställningar tillgängliga för en stor publik. Samarbetet har under 2014 resulterat i 9 (4 under 2013) radioutsändningar av Operans föreställningar och konserter, vilka sändes i Sveriges Radio P2. Den inspelning som gjordes av baletten *Julia & Romeo* i september 2013 visades på SVT under julen 2014 och sågs av 150 000 tittare (svt play ej inräknat) i samband med en dokumentärfilm om Mats Eks skapande av baletten som producerades under tillkomsten av verket.

Under året har fler turnéer och gästspel med Operans

produktioner företagits framförallt med anledning av det förlängda sommaruppehållet, men också p.g.a. en stor internationell efterfrågan av Operans högkvalitativa produktioner. Kungliga Baletten genomförde en rad bejublade turnéer med *Julia & Romeo* av Mats Ek under 2014 till Tyskland, Luxemburg samt London. Föreställningarna gavs för i stort sett slutsålda hus och den mediala uppmärksamheten var mycket stor med fina recensioner för produktionen så väl som för dansarna.

Operans solister, Kungliga Operans Kör, Kungliga Baletten och Kungliga Hovkapellet medverkade i det årliga konsertarrangemanget i Hagaparken, Solna, i samband med nationaldagsfirandet den 6 juni med ett beräknat antal besökare om 15 000.

Operan medverkade som vanligt vid den sista kvällen på Stockholms Kulturfestival. Sedan festivalstarten 2006 har Operan medverkat på Gustav Adolfs torg. I år lockade det en publik på sammanlagt 10 000 personer till en operakonsert med solister och Kungliga Hovkapellet.

Operans solister, kör och hovkapell gjorde en mycket uppskattad turnéversion av Mozarts *Trollflöjten* från Luleå i norr till Vara i söder. För andra året i rad medverkade Operan på Ljusterö operafestival, denna gång med *Trollflöjten* och ett program med filmmusik.

Samarbetet med Stockholms stadsteater/Parkteatern är ett återkommande evenemang för att nå ut till en bredare publik och 2014 bjöds publiken på tre kvällar med ett brett utbud.

Operan samverkade med Norrlandsoperan som en del i Umeå Kulturhuvudstad 2014 där Operan bidrog med sammanlagt fem sångsolister i Norrlandsoperas uppsättning av Strauss *Elektra*. Operan framfördes utomhus i en produktion som sammanlagt omfattade mer än 250 medverkande. Uppsättningen sändes under året som »Veckans föreställning« i svt. Vidare ställde Operan tre sångsolister till förfogande i Norrlandsoperans uppsättning av *Eugen Onegin*.

Under året fortsatte samarbetet med Kungliga Musikaliska Akademien med en serie kammarkonserter i Guldfoajén kallade *Oerhört oerhört*. Här presenterades sex kvinnliga, svenska pionjärtonsättare, verksamma kring år 1900. Konserterna spelades in för sändning i Sveriges Radio. Genom Musikaliska Akademiens satsning Levande musik- arv har ny repertoar blivit tillgänglig och på konserterna har ny musik som tidigare aldrig hörts i modern tid framförts.

Under året fortsatte det konstnärliga samarbetet med Kungliga Dramatiska Teatern (Dramaten) med en workshop där dansare ur Kungliga Baletten, medlemmar ur Kungliga Operans Kör och pianist deltog tillsammans med skådespelare från Dramaten.

Vidare har Operan och Dramaten utvecklat sin samverkan avseende olika administrativa projekt och under 2014 har Operan och Dramaten påbörjat ett stort arbete med att upphandla ett gemensamt biljettsystem.

Operans tekniska avdelning har i en samproduktion med ENO (English National Opera), London, tillverkat dekor och rekvisita till operan *Otello*.

Dessutom har ett samarbete med operan i Detmold, Tyskland, genomförts där Operan köpt dekor och kostymer till operaproduktionen *Written on skin* som spelas 2015. Även från Dublinoperan har en operauppsättning inköpts, nämligen *Nixon in China* med premiär 2016. Ett samarbete har också inletts med Det Kongelige Teater i Köpenhamn om att samproducera baletten *Alice i Underlandet*.

Operan har varit efterfrågad i ett antal s.k. Skapande skola-projekt, dvs. där skolor söker bidrag för projekt de vill göra tillsammans med Operan. Under 2014 deltog Operan i 131 (45) Skapande skola-projekt, en siffra som Operan hoppas ökar under de kommande åren. Som en del i att öka tillgängligheten för barn och ungdomar har Operan vidare samverkat med Parkteatern med en sommarturné för små barn i Stockholms förorter och i Galärparken genom att gästspela med bl.a. miniföreställningarna *Doktor Karins magiska tidsmaskin* och *Bland hjältedåd och kärlekskval*.

För att medverka till återväxten håller Operan också en dialog med de konstnärliga utbildningarna. Dels för Operans egen utveckling och dels för att skapa anställningsbarhet på en hög nivå för eleverna och om möjligt erbjuda praktikplatser för nästkommande säsong.

För första gången någonsin arrangerades en hiphop-konsert på Operan då Petter med gästartister framförde Petters album *Början på allt*. Konserten, som blev mycket uppmärksam, var avslutning på ett produktivt och framgångsrikt år för Petter. *Början på allt*, med efterföljande mingel i Guldfoajén, lockade till stor del en helt ny publik till operahuset.

NYCKELTAL (MKR)	2014	2013	2012	2011	2010
Antal produktioner	17	19	23	23	24
Antal premiärer	8	7	9	8	6
Beläggingsgrad stora scenen	90%	98%	91%	88%	84%
Föreställningar stora scenen	141	194	220	204	226
Antal besökare på föreställningar och övriga aktiviteter	237 971	291 043	289 867	260 260	257 663
Nettoomsättning	76,7	79,2	84,3	79,4	75,2
Statliga bidrag	446,5	428	423,4	427,2	415,9
Egenfinansiering	15,6%	16%	17%	16%	15%
Eget kapital	33,3	32,6	27,1	18,8	11,8
Soliditet	15%	16%	16%	12%	10%
Medelantalet anställda i årsverken	528	536	552	543	544

CLYDE EMMANUEL ARCHER FRÅN NEW YORK
2: E SOLISTDANSARE I KUNGLIGA BALETTEN

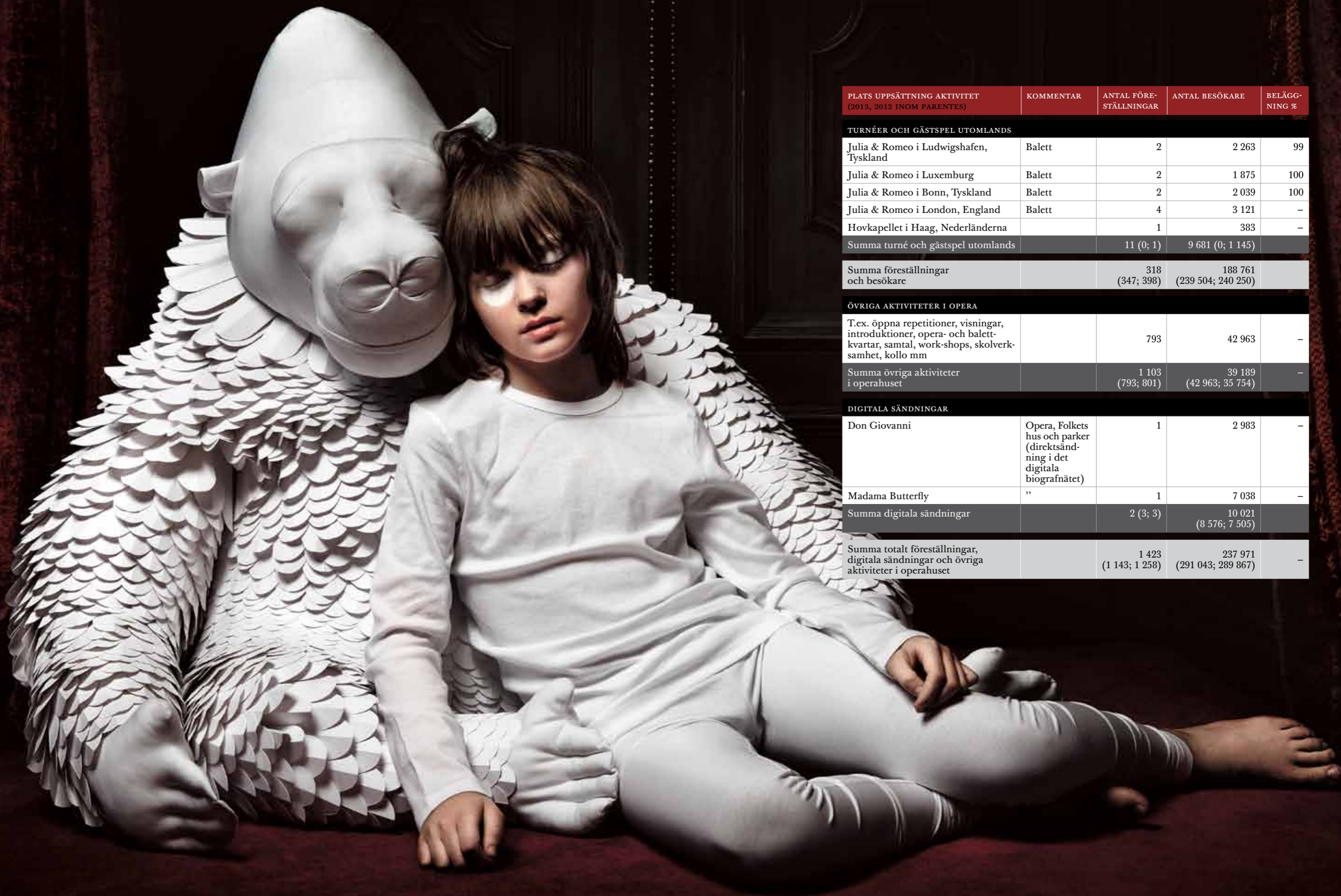
VERKSAMHETEN 2014
I SIFFROR

PLATS UPPSÄTTNING AKTIVITET (2013, 2012 INOM PARENTES)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE- STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGG- NING %
FÖRESTÄLLNINGAR STORA SCENEN				
OPERA				
Andrea Chénier	Repris	7	5 138	71
Don Giovanni	Premiär	22	21 041	92
Karmelitsystrarna	Repris	6	3 804	61
Madama Butterfly	Premiär	13	14 318	100
Salome	Repris	3	3 284	100
Stiffelio	Nypremiär	7	5 526	76
Tannhäuser	Repris	6	5 862	94
Trollflöjten ¹	Repris	17	16 887	96
Summa opera stora scenen		81 (106; 142)	75 860 (100 768; 122 608)	–
Genomsnitt opera stora scenen		–	937 (950, 863)	90 (96; 87)
BALETT				
Bill	Premiär	17	9 917	68
Nötknäpparen	Repris Familjeföreställning, UpO	7	7 310	100
Onegin ²	Repris	10	9 156	100
Raymonda ³	Premiär	10	8 312	97
The Emperor	Urpreniär	8	4 525	66
Summa balett stora scenen		52 (76; 65)	39 220 (70 876; 54 482)	–
Genomsnitt balett stora scenen		–	758 (932; 838)	87 (100; 98)
ÖVRIGT STORA SCENEN				
Konsert Mahler/Schreker		1	497	48
Operahögskolan		1	734	71
Familjedag – diverse operaverk	UpO	1	1 077	100
Kulturnatt – delar av balettfst. Bill		1	996	100
Julkonserter		3	3 113	100
Nyårsgala		1	1 135	100
Summa stora scenen		141 (194; 220)	122 632 (183 398; 188 631)	–
Genomsnitt stora scenen		–	870 (945; 857)	90 (98; 91)

- 1 Varav en skolföreställning
- 2 Varav en skolföreställning
- 3 Varav en skolföreställning

PLATS UPPSÄTTNING AKTIVITET (2013, 2012 INOM PARENTES)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE- STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGG- NING %
FÖRESTÄLLNINGAR ROTUNDAN				
Kulturnatt – Brasskvartett		1	120	
Min bror är Don Juan ¹	UpO	15	1 634	86
FÖRESTÄLLNINGAR GULDFOAJÉN				
Oerhört ohört – Kammarmusik		3	272	76
Lunchkonserter		34	2 302	94
Bland hjältar och kärlekskval	UpO	2	239	100
Bortadrom	UpO	3	340	94
Richard Strauss 150 år		1	83	69
FÖRESTÄLLNINGAR ÖVRIGA SCENER/LOKALER I OPERAHUSET/GÄDDVIKEN				
Dido & Aeneas	UpO Gäddviken	12	1 239	98
Kulturnatt	Operakaféet	1	90	–
Sommarkonserter	Kungliga foajén	25	1 777	59
Lunchkonserter	Operakaféet	30	2 059	98
TURNÉER OCH GÄSTSPEL I SVERIGE				
Idomeneo, gästspel på Drottningholm i samproduktion	Opera	8	3 466	95
Trollflöjten på turné	Opera	6	4 464	–
Operan på Haga, Hagaparken	Opera/Balett	1	15 000	–
Smakprov från kommande säsong – Stockholms kulturfestival	Opera	1	10 000	–
Operan i Vitabergsparken	Opera/ Balett/UpO	6	9 050	–
Unga på Operan i samarbete med Parkteatern	UpO	11	2 440	–
Mozart på Dramaten (medverkande musiker och solister)	Opera	1	150	–
Kungliga Hovkapelletts vårkonsert på Riddarhuset	Konsert	2	488	98
Kungliga Hovkapellet och solister, Ramsmora varv, Ljusterö	Opera	1	472	–
Kungliga Hovkapellet och Sarah Riedel, Kulturhuset Stadsteatern	Konsert	1	440	64
Rachmaninov Vespermässa i Gustav Vasa kyrka	Körkonsert	1	323	–
Summa turné och gästspel Sverige		39 (14; 17)	46 293 (44 206; 36 493)	–

- 1 Varav 8 skolföreställningar

PLATS UPPSÄTTNING AKTIVITET (2013, 2012 INOM PARENTES)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE- STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGG- NING %
TURNÉER OCH GÄSTSPEL UTOMLANDS				
Julia & Romeo i Ludwigshafen, Tyskland	Balett	2	2 263	99
Julia & Romeo i Luxemburg	Balett	2	1 875	100
Julia & Romeo i Bonn, Tyskland	Balett	2	2 039	100
Julia & Romeo i London, England	Balett	4	3 121	–
Hovkapellet i Haag, Nederländerna		1	383	–
Summa turné och gästspel utomlands		11 (0; 1)	9 681 (0; 1 145)	
Summa föreställningar och besökare		318 (347; 398)	188 761 (239 504; 240 250)	
ÖVRIGA AKTIVITETER I OPERA				
T.ex. öppna repetitioner, visningar, introduktioner, opera- och balett-kvartar, samtal, work-shops, skolverk-samhet, kollo mm		793	42 963	–
Summa övriga aktiviteter i operahuset		1 103 (793; 801)	39 189 (42 963; 35 754)	–
DIGITALA SÄNDNINGAR				
Don Giovanni	Opera, Folkets hus och parker (direktsändning i det digitala biografnätet)	1	2 983	–
Madama Butterfly	”	1	7 038	–
Summa digitala sändningar		2 (3; 3)	10 021 (8 576; 7 505)	
Summa totalt föreställningar, digitala sändningar och övriga aktiviteter i operahuset		1 423 (1 143; 1 258)	237 971 (291 043; 289 867)	–

RESULTAT och ställning

Unga på Operan

PLATS UPPSÄTTNING AKTIVITET (2013, 2012 INOM PARENTES)	KOMMENTAR	ANTAL FÖRE- STÄLLNINGAR	ANTAL BESÖKARE	BELÄGG- NING %
BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHET				
STORA SCENEN				
Nötknäpparen	Familjeföreställning	7	7 310	100
Trollflöjten	En skolföreställning, opera	1	907	100
Raymonda	En skolföreställning, balett	1	484	56
Onegin	En sportlovsföreställning, balett	1	849	99
Familjedag med diverse operaverk	Familjedag	1	1 077	100
GÄDDVIKEN				
Dido & Aeneas	Premiär	12	1 239	87
ROTUNDAN				
Min Bror är Don Juan	Premiär	15	1 634	87
GULDFOAJÉN				
Bortadröm	Miniföreställning	3	340	94
Bland hjältar och kärlekskval	”	2	239	100
TURNÉER OCH GÄSTSPEL				
Operan i Vitabergsparken	UpO	2	1 050	–
Unga på Operan i samarbete med Parkteatern	UpO	11	2 440	
Summa föreställningar och besökare		56 (68; 82)	17 569 (31 320; 22 126)	
ÖVRIGA AKTIVITETER I OPERAHUSET				
T.ex. Introduktion för barn, barnvisningar, familjedagar, kildag, skolverksamhet, lovverksamhet, kollo, workshops, lärarkvällar mm.		527	18 601	
Summa föreställningar och aktiviteter inom barn- och ungdomsverksamheten		583 (504; 495)	36 170 (46 652; 33 370 ¹)	–

¹ 39 928 besökare om digitala sändningar av barnoperan Zémire och Azor räknas in

ÅRETS RESULTAT uppgår till 0,7 mkr (5,4 mkr). Bruttoomsättningen uppgår till 523,2 mkr (507,2 mkr) varav bidrag från staten uppgår till 446,5 (428,0) och övriga intäkter till 76,7 mkr (79,2 mkr). Liksom i årsbokslutet för 2013, balanseras det årliga extra bidraget (anslagshöjning) om 10 mkr som Operan erhållit för renoveringar och investeringar i operahuset. Skuldfört bidrag per 31 december 2014 uppgår till 12,2 mkr (10,2) mkr. Operan spelade med anledning av renoveringen av teatermaskineriet, 66 färre föreställningar än ett normalår. Detta har inneburit ett lägre antal besökare än vanligt och därmed lägre biljettintäkter än tidigare år. I enlighet med budgetunderlaget 2014–2016 har Operan under 2014 intäktsfört 10,2 mkr, vilket motsvarar resultatbortfall som en direkt konsekvens av det förlängda sommaruppehållet.

Recettintäkter inklusive turnéer uppgår till 50,0 mkr (61,4 mkr) och i genomsnitt har publikbeläggningen varit 90 (96) procent för opera och 87 (100) procent för balett/dans.

Det egna kapitalet uppgår vid utgången av 2014 till 33,3 mkr (32,6 mkr). Likvida medel minskade med 72,0 mkr som en konsekvens av investeringen i teatermaskineriet och uppgår vid årets utgång till 40,9 mkr (112,9 mkr). Operan har en ännu ej utnyttjad checkräkningskredit vars limit uppgår till 80 mkr.

Under 2014 genomfördes ett effektiviseringsprogram med syfte att få en långsiktigt hållbar ekonomi i balans med målet att kunna behålla och utveckla den konstnärliga nivån. Detta innebär behov av minskade kostnader och ökade intäkter för att därigenom öka flexibiliteten. Förändringsarbetet bedrevs inom fyra områden – effektiviseringar och personalneddragningar i organisationen, förhandling av lokala arbetstidsavtal, ökade biljettintäkter samt ökade övriga intäkter.

VÄSENTLIGA EKONOMISKA HÄNDELSER UNDER ÅRET OCH EFTER DESS SLUT

Lokaler – Operahuset

Som tidigare nämnts har sfv fått i uppdrag av regeringen att i nära samarbete med Operan genomföra en förstudie för en renovering och ombyggnad av operahuset. Förstudien ska utgå från Operans behov av att skapa bättre förutsättningar för den konstnärliga verksamheten och att öka tillgängligheten för publiken. Vidare ska förstudien utgå från byggnadens behov av renovering och med hänsyn till kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer

och till arkitektoniska kvaliteter och skönhetsaspekter i de ombyggnader och eventuella tillbyggnader som kan bli aktuella. Förstudien ska inlämnas till Regeringen i maj 2015.

Operans hyresavtal för operahuset med sfv går ut den 31 december 2015. Parterna kommer under 2015 att omförhandla avtalet. Operan ser dock inga möjligheter att finansiera en eventuell hyreshöjning inom dagens anslagsramar.

Operan betalar en kostnadsbaserad hyra till sfv. Operans kostnadshyra ska för 2014 och framåt reduceras med hänsyn till regeringens beslut avseende ränte- och riskpåslag som anges i regleringsbrevet till sfv. Justeringen har ännu inte skett.

Pensioner

En stor osäkerhet för framtida resultatutveckling är effekterna av omläggningen av pensionssystemet. Regeringen har per den 1 januari 2015 avskaffat den s.k. PISA-förordningen som reglerat scenkonstbranschens pensionslösningar. Det råder stor osäkerhet om hur ett nytt system kommer att se ut och därmed vilka kostnader som är förknippade med detta. Pensionspremierna kommer att bli lägre i ett nytt system men som en konsekvens av Operans särställning avseende stora kollektiv där tidiga omställningar krävs, kommer kostnaderna för detta att vara högre än idag. För att säkra kvaliteten måste dessa omställningsinsatser äga rum inom ramen för Operans verksamhet och utifrån organisationens specifika förutsättningar och Operan behöver sålunda tilldelas anslag som täcker dessa ökade kostnader för omställning av personal.

Till detta kommer behovet av att vidta kvalitetsstärkande åtgärder till följd av behovet om bl.a. utveckling, förnyelse och kompetensutveckling inom branschen och utifrån Operans specifika förutsättningar.

Förhandlingar för att teckna nya avtal pågår under våren 2015 och hur kostnaderna för de nya avtalen ser ut för Operan är alltså fortfarande oklart. Det gamla systemet ska fasas ut med femåriga övergångsregler och Operan kommer att ha 111 medarbetare med mindre än fem år kvar till sin pensionsålder som därmed tillhör det gamla systemet (varav drygt hälften utgör konstnärlig personal med lägre pensionsåldrar). Utöver detta finns ytterligare ett 30-tal medarbetare som redan har uppnått sin konstnärliga pensionsålder men ännu inte valt att gå i pension. För den konstnärliga personal som kommer att omfattas av de femåriga övergångsreglerna finns en fortsatt möjlighet att gå i konstnärlig pension vid en lägre pensionsålder.

Det måste dock beaktas att dessa personer i enlighet med Lagen om anställningsskydd (LAS) har rätt att fortsätta sin anställning till 67 års ålder och det ska framhållas att de personer som går i pension tidigt (vid 41 respektive 52) får en låg ålderspension vid 65 års ålder och incitament att gå i tidigare pension saknas sålunda. Delar av Operans konstnärliga personal (sångare och dansare) kan dock inte med bibehållen konstnärlig kvalitet (ofta på grund av fysiska skador) utföra sina arbetsuppgifter fram till 67 års ålder. Därför krävs ett fortsatt omfattande och resurskrävande arbete för att främja omställning, t.ex. genom aktivt omställningsstöd samt för att hitta individanpassade omställningslösningar.

Investeringar

Periodens investeringar uppgår till 93,3 mkr (30,9 mkr). I denna summa ingår renoveringen av teatermaskineriet (byte av det justerbara scengolvet, en ny ljusrigg och ny ljudutrustning) till sammanlagt 79,0 mkr för året och har aktiverats som pågående nyinvesteringar. Övriga investeringar avser bl.a. en ny miljöstation, LED-skyltar till fasaderna, etablering av ny restaurangverksamhet och en ny städcentral.

Scen teknik

Under 2011 påbörjades den planerade renoveringen av teatermaskineriet och annan scen teknik, vilken kommer att förbättra arbetsmiljön och möjliggöra spel av planerade föreställningar. Efter ett förlängt speluppehåll kunde teatermaskineriet i oktober delvis tas i drift. Arbetet beräknas vara helt avslutat under 2015.

BOLAGETS FÖRVÄNTADE EKONOMISKA UTVECKLING

Riksdagen har för år 2015 beslutat om ett driftstillskott från aktieägaren till Operan om 446,1 mkr (446,3 mkr år 2014). Operan har de senaste åren uppnått positiva resultat vad gäller effektiviseringar i verksamheten och arbete kring detta pågår fortfarande och framöver. För att säkerställa en hållbar nivå från 2016 och framåt behöver egenfinansiering öka samt fasta kostnader sänkas och Operan fortsätter därför att kontinuerligt se över kostnaderna.

Om lönen till en fysisk person (fast- eller visstidsanställd) ska täcka utgifter i arbetet (som t.ex. kostnader för instrument, instrumentförsäkringar, röstcoach) får arbetsgivaren i vissa fall göra avdrag för dessa utgifter vid beräkningen av skatt och arbetsgivaravgifter. Operan har, som övriga scenkonstinstitutioner, rutinmässigt sedan många år, använt sig av denna avdragsmöjlighet för musiker och sångare. För beräkningen har man tillämpat den schablon som skatteverket (SKV) angivit avseende musiker och sångartister (SKVFS 2011:22). SKV har nu fattat beslut om att från och med 1 januari 2016 slopa denna möjlighet till avdrag, vilket kommer att leda till ökade kostnader för Operan med omkring 8 mkr per år. Operan förutsätter

dock att denna kostnadsökning kommer att kompenseras genom ett motsvarande ökat anslag från ägaren.

ORGANISATION

Under 2013 övergick Operan till en projektstyrd organisation vilken under 2014 har fortsatt att implementeras. Syftet med den nya organisationen är att få en tydligare och mer transparent styrning av resurser till kärnverksamheten både vad beträffar ekonomi och personella resurser och därmed har arbetet kunnat effektiviseras. Syftet är också att organisationen ska ha den flexibilitet som krävs för att möta förändrade krav.

Under 2014 har Operan gjort två viktiga rekryteringar, Jonas Collsiöö som teknisk chef och Helle Solberg som orkesterchef. Båda tillträder under vårsäsongen 2015.

Antalet anställda i medeltal under perioden har varit 528 (536).

STYRELSEN

Styrelsen har under 2014 bestått av Kristina Rennerstedt (ordförande), Anna-Karin Celsing, Michael Christiansen, Dag Hallberg, Leif Jakobsson, Lotta Lekvall, Lennart Låftman och Mira Helenius Martinsson. Arbetstagarrepresentanter var Sara Fällström (från augusti 2014), Thomas Nylander (fram till augusti 2014), Gunilla Markström, Daniel Norgren-Jensen, Pierre Gylbert (fram till april 2014), Johan Edholm (suppleant) och Monika Mannerström-Skog (suppleant).

LÖNSAMHETSMÅL, KAPITALSTRUKTUR OCH UTDELNING

Operans verksamhet syftar inte till att ge ett ekonomiskt överskott. Enligt bolagsordningen medför inte aktierna rätt till utdelning, utan bolagets vinst ska, i den mån den inte balanseras, användas för att främja bolagets ändamål. Det ankommer på bolaget att genom det egna resultatet säkerställa ett kapital som ger ekonomisk stabilitet. Någon vinstutdelning från bolaget ska därför inte ske.

VINSTDISPOSITION

Till årsstämmans förfogande står

följande vinstmedel	SEK
Balanserade vinstmedel	16 979 911
Årets vinst	717 388
Summa	17 697 298

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras så att i ny räkning överförs 17 697 298 kr. Årsstämma för verksamhetsåret 2014 kommer att hållas den 24 april 2015.

Beträffande resultat och ställningen i övrigt, per den 31 december 2014, hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning samt kassaflödeanalys.

RESULTATRÄKNING (tkr)

	NOTER	2014	2013
Rörelsens intäkter			
Nettoomsättning	2	76 703	79 231
Statligt bidrag		446 532	427 988
Summa		523 235	507 219
Rörelsens kostnader			
Produktionskostnader		-37 430	-34 813
Personalkostnader	3	-371 064	-369 234
Lokalkostnader	4	-62 936	-57 903
Övriga externa kostnader	5,6	-44 520	-36 356
Avskrivningar	7	-7 338	-5 085
Summa		-523 288	-503 391
Rörelseresultat		-53	3 828
Ränteintäkter		770	1 604
ÅRETS RESULTAT		717	5 432

BALANSRÄKNING (tkr)

	NOTER	2014-12-31	2013-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier	7	43 598	13 798
Pågående nyinvesteringar	8	91 417	35 289
		135 015	49 087
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Övriga fordringar		25 161	21 666
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	27 533	18 823
		52 694	40 489
Kassa och bank		40 862	112 925
SUMMA TILLGÅNGAR		228 571	202 501
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	10		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital, 500 aktier à 1.000 kr		500	500
Reservfond		15 090	15 090
		15 590	15 590
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		16 980	11 548
Årets resultat		717	5 432
		17 697	16 980
Summa eget kapital		33 287	32 570
Avsättningar	11	4 417	4 417
Långfristiga skulder			
Långfristig del av förutbetalt renoveringsbidrag		22 000	24 239
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		53 860	36 301
Övriga skulder	12	6 223	5 742
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	13	108 784	99 232
		168 867	141 275
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		228 571	202 501
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser			
Svensk Scenkonst		7 763	7 799

KASSAFLÖDESANALYS (tkr)

	NOTER	2014-12-31	2013-12-31
Den löpande verksamheten			
Årets resultat		717	5 432
Avskrivningar		7 338	5 085
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet		8 055	10 517
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar		-12 205	-6 205
Minskning/ökning av leverantörsskulder		17 559	17 569
Minskning/ökning av övriga kortfristiga rörelseskulder		10 033	12 681
Kassaflöde från den löpande verksamheten		23 442	34 562
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	7,8	-93 266	-30 859
Försäljning av inventarier	7	0	9
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-93 266	-30 850
Finansieringsverksamheten			
Ökning/minskning av långfristig skuld		-2 239	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-2 239	0
Årets kassaflöde		-72 063	3 712
Likvida medel vid årets början		112 925	109 213
Likvida medel vid årets slut		40 862	112 925

NOCTURN

(tkr)

ANNA DANIELSSON FRÅN STOCKHOLM
ÄR SOPRAN I KUNGLIGA OPERANS KÖR

1 REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGS-PRINCIPER Allmän information

Kungliga Operan AB med organisationsnummer 556190-3294 är ett aktiebolag registrerat i Sverige med säte i Stockholm. Adressen till bolaget är Kungliga Operan AB, Box 16094, 103 22 Stockholm. Operan är nationalscen för opera och balett. Koncernförhållande föreligger ej. Bolaget ägs till 100% av svenska staten. Balansdag är 31/12 2014 och den finansiella rapporten är upprättad för räkenskapsåret 1/1 – 31/12 2014. Redovisningsvaluta är svenska kronor och beloppsformat är tkr om ej annat anges.

Företaget tillämpar Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNA 2012:1. Årsredovisning och koncernredovisning (»k3«). Detta är första året företaget tillämpar k3 och övergångsdatum till k3 har fastställts till den 1/1 2013. Företaget tillämpade tidigare Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens dåvarande allmänna råd. Vid övergången till k3 krävs att företag tillämpar k3 retroaktivt. Detta innebär att jämförelsesiffrorna för 2013 omräknas, om så behövs, enligt k3. Omräkning av historiska jämförelsetal har dock inte givit någon väsentlig inverkan på den finansiella informationen.

Intäktssredovisning

Löpande bidrag från staten intäktssredovisas som huvudregel i takt med utbetalning. I de fall bidraget är villkorat med någon typ av prestation, sker dock intäktssredovisning först när prestationen sker. Detta gäller specifikt för tillkommande bidrag från staten för att finansiera investeringar, underhåll och reparationer enligt särskild investeringsplan. Denna del av bidraget intäktssredovisas direkt för de fall det nyttjas för underhåll och reparationer. Om bidraget istället nyttjas för investeringar intäktssredovisas bidraget i takt med avskrivningar på den underliggande investeringen. I balansräkningen redovisas ej nyttjat bidrag som förutbetalda intäkt. I de fall denna till viss del är långfristig framgår detta av not.

Övriga intäkter och kostnader i verksamheten redovisas

enligt bokföringsmässiga grunder. Detta innebär att föreställningsanknutna kostnader inte aktiveras. Biljettintäkter och turnéintäkter intäktssför i samband med att föreställning ges.

Offentliga bidrag

Inkomster från offentliga bidrag som inte är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när villkoren för att få bidraget uppfyllts och de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget samt inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som företaget har fått.

Bidrag som mottagits före dess att villkoren för att redovisa det som intäkt har uppfyllts, redovisas som skuld.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i form av löner, betald semester, betald sjukfrånvaro m.m. samt pensioner redovisas i takt med intjänande. Beträffande pensioner och andra ersättningar efter avslutad anställning klassificeras dessa som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner. Företaget har båda dessa pensionsplaner. Det finns inga övriga långfristiga ersättningar till anställda.

AVGIFTSBESTÄMDA PLANER

För avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till en separat oberoende juridisk enhet och har ingen förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Företagets resultat belastas för kostnader i takt med att förmånen intjänas vilket normalt sammanfaller med tidpunkten för när premien erläggs.

FÖRMÅNSBESTÄMDA PENSIONSPLANER

För förmånsbestämda pensionsförpliktelser har företaget en förpliktelse att lämna överenskomna ersättningar till nuvarande och tidigare anställda. Företaget bär i allt väsentligt risken att ersättningarna kommer kosta mer än förväntat

(aktuariell risk), dels risken att avkastningen på tillgångarna avviker från förväntningarna (investeringsrisk). Investeringsrisk föreligger även om tillgångarna är överförda till ett annat företag. Den förmånsbestämda ålderspensionen är en del i det statliga tjänstepensionsavtalet PA 03.

Materiella anläggningstillgångar

Redovisning sker till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivningar på materiella anläggningstillgångar görs linjärt enligt följande:

Maskiner och tekniska anläggningar 5–20 år
Inventarier 5 år

Nedskrivning av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en tillgång minskat i värde görs en bedömning av dess redovisade värde. I de fall det redovisade värdet överstiger det beräknade återvinningsvärdet skrivs det redovisade värdet omedelbart ner till detta återvinningsvärde.

Fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till de belopp varmed de beräknas inflyta. Fordringar och skulder i utländsk valuta är värderade till balansdagens kurs. Övriga tillgångar och skulder är värderade enligt lägsta värdets princip.

Skatter

Inkomstskatt redovisas enligt BFNA 2012:1. Eftersom syftet med Operans verksamhet inte är att redovisa vinst och eftersom de statliga bidragen inte är skattepliktiga, ökar det skattemässiga underskottet årligen. Då underskottet därför inte kommer att kunna nyttjas, redovisas ingen uppskjuten skattefordran. Det ackumulerade underskottsavdraget uppgår till 3 216 956 tkr per 2014-12-31.

2 NETTOOMSÄTTNING

	2014	2013
Recettnedel	43 462	60 709
Turnéer	6 511	710
Sponsorintäkter och donationer	3 960	3 677
Försäljning mot publik	2 838	3 247
Hyror	5 615	4 038
Vidarefakturerade kostnader	7 359	2 036
Övriga intäkter	6 958	4 814
	76 703	79 231

3 PERSONALREDOVISNING

Medeltalet anställda

	2014		2013	
	Antal anställda	varav procent män	Antal anställda	varav procent män
Totalt	528	52	536	52

Antal anställda redovisas i årsarbetare, dvs. den tjänstgöring som en heltidsarbetande utför under ett år.

Fördelning ledande befattningshavare per balansdagen

	2014-12-31	2013-12-31
Kvinnor:		
styrelseledamöter	6	4
andra personer i företagets ledning inkl. vd	2	2
Män:		
styrelseledamöter	5	7
andra personer i företagets ledning inkl. vd	1	1

Löner, andra ersättningar m.m.

	2014		2013	
	Löner och andra ersättningar	Soc. kostnader (varav pensionskostnader)	Löner och andra ersättningar	Soc. kostnader (varav pensionskostnader)
Totalt	237 925	127 529 (64 756)	242 210	123 297 (59 687)

BOLAGSSTYRNINGS- *rapport*

Kungliga Operan AB (Operan) är ett av staten helägt aktiebolag med säte i Stockholm, Sverige.

Operans bolagsstyrning bedrivs dels utifrån externa ramverk som aktiebolagslagen (2005:551) och övrig tillämplig lagstiftning, statens ägarpolicy och övriga ägardirektiv och riktlinjer, svensk kod för bolagsstyrning (Koden) och bolagsordningen och dels utifrån interna ramverk som styrelsens arbetsordning, instruktion för verkställande direktören samt interna policys och riktlinjer.

Operan har under året följt Koden med följande undantag: Bolagsstyrningsrapporten saknar uppgift om huruvida styrelseledamöterna är oberoende i förhållande till större aktieägare. Statens ägarpolitik anger att den relevanta bestämmelsen i Koden i huvudsak syftar till att skydda minoritetsaktieägare i bolag med spritt ägande. I statligt helägda bolag saknas därför skäl för att redovisa sådant oberoende. Nominering av styrelseledamöter och revisorer sker enligt de principer som beskrivs i statens ägarpolitik och dessa ersätter då Kodens regler. Någon valberedning i Kodens mening tillämpas därmed inte på nomineringsprocessen. Den drivs och koordineras istället av Enheten för statligt ägande inom Finansdepartementet/Näringsdepartementet, se vidare under punkten Nomineringsprocessen.

Denna bolagsstyrningsrapport har granskats av Operans revisorer.

BOLAGSSTÄMMA

Bolagsstämman är bolagets högsta beslutande organ,

där aktieägarens inflytande utövas. De ärenden som ska behandlas vid stämman regleras av aktiebolagslagen. Kallelse till årsstämma ska utfärdas tidigast sex och senast fyra veckor före stämman och skickas till riksdagens centralkansli. Riksdagsledamot har rätt att, efter anmälan till styrelsen senast en vecka i förväg, närvara vid årsstämman och i anslutning till denna ställa frågor.

Operans årsstämma hölls den 25 april 2014. Vid stämman beslutades bland annat om ansvarsfrihet för bolagets styrelse och verkställande direktör för räkenskapsåret 2013 samt val av styrelseledamöter. Vid årsstämman omvaldes alla de åtta ordinarie styrelseledamöterna. Kristina Rennerstedt omvaldes till styrelsens ordförande.

STYRELSEN

Enligt bolagsordningen ska styrelsen bestå av lägst fyra och högst åtta ordinarie ledamöter som utses av bolagsstämman. Dessutom har arbetstagarorganisationerna, enligt svensk lag, rätt att utse ordinarie ledamöter med suppleanter. Verkställande direktören ingår inte i styrelsen, men är tillsammans med vice vd och chefsjuristen adjungerad.

Nomineringsprocessen

För de statligt helägda bolagen tillämpas enhetliga och gemensamma principer för en strukturerad nomineringsprocess. Syftet är att säkerställa en effektiv kompetensförsörjning till bolagens styrelser. Nomineringsprocessen koordineras av Enheten för statligt ägande inom Finansdepartementet (numera Näringsdepartementet). En arbetsgrupp analyserar kompetensbehovet utifrån styrelsens

sammansättning samt bolagets verksamhet och situation. Nomineringen och tillsättningen föregås av en dialog mellan Finansdepartementet (numera Näringsdepartementet), Kulturdepartementet och styrelseordföranden.

Styrelsens arbete

Styrelsen har ett övergripande ansvar för att verksamhetens mål och inriktning uppfylles.

Styrelsen arbetar efter en arbetsordning som fastställs årligen och som reglerar frekvens och dagordning för styrelsemöten, distribution av material till sammanträden samt ärenden att föreläggas styrelsen som information eller för beslut. Arbetsordningen inkluderar en vd-instruktion som reglerar arbetsfördelningen mellan styrelsen, styrelsens ordförande och vd samt definierar vd:s befogenheter. Arbetsordningen reglerar vidare hur styrelsearbetet fördelas mellan styrelsens ledamöter och utskott.

Styrelsen har ett utskott vars ansvar omfattar förvaltningen av till Operan anknutna stiftelser. Utskottets primära arbetsuppgifter är att sköta förvaltningen samt att göra utredningar och i övrigt ta fram underlag till eventuella styrelsebeslut. Utskottet har rätt att fatta egna beslut avseende den löpande förvaltningen av stiftelserna och fonderna. Någon beslutanderätt utöver detta delegeras inte till utskottet. Utskottet ska minst en gång per år, samt på uttrycklig begäran från en styrelseledamot, avlägga rapport till styrelsen, i vilken utskottet ska redogöra för dess arbete. Utskottet ska protokollföra sina möten och protokollen ska delges styrelsen. Utskottet består av ledamöterna Anna-Karin Celsing och Lennart Låftman samt de externa rådgivarna Magnus Matstoms fram till

mars 2014 och Peter Rönström fram till augusti 2014. Utskottet hade under 2014 tre möten. Något extra arvode för styrelseledamöternas arbete i detta utskott utgår inte.

Det har inte inrättats något separat ersättnings- eller revisionsutskott utan hela styrelsen är involverad i dessa frågor och agerar i sin helhet i dessa frågor.

Styrelsens ordförande organiserar och leder styrelsens arbete och säkerställer en öppen och konstruktiv diskussion i styrelsen. Ordföranden tar emot synpunkter från ägaren och förmedlar dessa inom styrelsen samt håller fortlöppande kontakt med bolagets vd. Ordföranden säkerställer att styrelsen erhåller tillfredsställande information och beslutsunderlag för sitt arbete, fastställer i samråd med vd förslag till dagordning för styrelsens sammanträden och kontrollerar att styrelsens beslut verkställs effektivt.

Under verksamhetsåret 2014 hade styrelsen sju sammanträden, varav ett var förlängt med ett styrelseseminarium. Ledamöternas närvaro framgår av presentationen av styrelsen ovan.

Ordföranden ansvarar för den årliga utvärderingen av styrelsearbetet, som ligger till grund för förbättringar. I enkätform bedömer styrelseledamöterna ledningens rapportering och styrelsehandlingar, diskussioner, arbetsformer, ordförandens arbetssätt liksom vd:s arbete.

Arvodering av styrelsen

Det totala arvodet till styrelsens ledamöter valda av bolagsstämman beslutades av bolagsstämman. Arbetstagarrepresentanter erhåller ej styrelsearvode. Tabell över samtliga styrelseledamöters ersättning för styrelsearbete framgår av årsredovisningens not 2.

PRESENTATION AV STYRELSEN 2014

KRISTINA RENNERSTEDT

ANNA-KARIN CELSING

MICHAEL CHRISTIANSEN

DAG HALLBERG

MIRA HELENIUS MARTINSSON

LEIF JAKOBSSON

LOTTA LEKVALL

LENNART LÅFTMAN

ARBETSTAGARREPRESENTANTER

THOMAS NYLANDER

SARA FÄLLSTRÖM

DANIEL NORGREN-JENSEN

PIERRE GYLBERT

GUNILLA MARKSTRÖM

MONIKA MANNERSTRÖM SKOG

JOHAN EDHOLM

MARTIN SÄFSTRÖM

KRISTINA RENNERSTEDT

Ordförande sedan 2009. Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund i utdrag

Född 1952, jur. kand.
Kulturråd på ambassaden i Washington
2012–2015

Andra uppdrag 2014

STYRELSEORDFÖRANDE:

Stiftelsen Bokbranschens Understöds- och
Utbildningsfond

STYRELSELEDAMOT: Stim (Svenska tonsättares
internationella musikbyrå), Sundbybergs
Stadsnätbolag AB, Sundbybergs Bredband AB

ORDFÖRANDE: Stiftelsen Anna-Lisa Thomson
till Minne

AVDELNINGSORDFÖRANDE: Allmänna Reklama-
tionsnämnden

ANNA-KARIN CELSING

Ledamot sedan april 2012. Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund

Född 1962, civ.ek.
Finansiell och strategisk rådgivare 2007–2014

Andra uppdrag 2014

STYRELSEORDFÖRANDE: Sveriges Television AB
STYRELSELEDAMOT: Landshypotek Bank,
Lannebo Fonder AB, OX2 Vind AB, Sevenday
Finance AB, Tengbom Arkitekter, Sankt
Petersburg Property Company

MICHAEL CHRISTIANSEN

Ledamot sedan 2009. Närvaro vid 6 möten

Personlig bakgrund

Född 1945, cand.jur.
Direktör för Det Kongelige Teater, Köpen-
hamn 1992–2008.

Andra uppdrag 2014

STYRELSEORDFÖRANDE: Det Danske Kultur-
institut, DR- Danmarks Radio, Århus Univer-
sitet, Dansk Retursystem A/S, SHL Architects
1/S, Lead Agency A/S, Kraft og Partnere A/S,
Naturhistorisk Museum Naturama, Jazzhouse
Montmartre

STYRELSELEDAMOT: Den Norske Opera og
Balett, KMD A/S, C. E. Jensen A/S, Teatrene i
Holstebro, Herregården Nørre Vosborz

DAG HALLBERG

Ledamot sedan 2007. Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund

Född 1942, pol.mag.
VD för Göteborgs stadsteater 2003–2005
v/Teaterchef för GöteborgsOperan 1994–2002

Andra uppdrag 2014

STYRELSEORDFÖRANDE: Carina Aris Minnesfond
STYRELSELEDAMOT: Carina Ari-biblioteket,
Dansmuseet, Dansens Hus

MIRA HELENIUS MARTINSSON

Ledamot sedan 2011. Närvaro vid 6 möten

Personlig bakgrund

Född 1971, civ.ing.
Danschef Scenkonst Västernorrland 2007–

LEIF JAKOBSSON

Ledamot sedan 2008. Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund

Född 1953, fil.mag.
Direktör vid Svenska kulturfonden (Finland)

Andra uppdrag 2014

STYRELSELEDAMOT:

Styrelsen för 100-årsjubileet av Finlands
självständighet, Christine och Göran Schilds
stiftelse (Finland).

Ordförande för Nordens hus på Färöarna

LOTTA LEKVALL

Ledamot sedan april 2013. Närvaro vid 6 möten

Personlig bakgrund

Född 1965, fil. kand.
vd Nätverkstan Kultur

Andra uppdrag 2014

STYRELSELEDAMOT: Innovatum AB
Göteborgs Litteraturhus

Suppleant i styrelsen för Förlagshuset
Medlem i rådet för Europastudier vid
Göteborgs Universitet

LENNART LÅFTMAN

Ledamot sedan 2006. Närvaro vid 7 möten

Personlig bakgrund

Född 1945, civ.ek.
Tidigare bl.a. vd för 5:e AP-fonden

Andra uppdrag 2014

STYRELSEORDFÖRANDE: Delarka, EOJ 1933,
Intervalor

STYRELSELEDAMOT: Folk tandvården i Stock-
holms län, Kallebäck, Nyréns Arkitektkontor,
Oscar Properties, Petrus och Augusta Hedlunds
Stiftelse, RFSU AB, Stiftelsen Centrum för
Molekylär Medicin, Stiftelsen Oscar Hirschs
Minne, Stockholms Läns Landstings Intern-
finans, Telge Energi
LEDAMOT i investeringskommittén, Natur och
Kultur, Proventus Capital Partners

Arbetsagarrepresentanter

THOMAS NYLANDER

Ordinarie arbetsagarrepresentant fram till aug
2014. Närvaro vid 3 möten

Personlig bakgrund

Född 1965
Ljustekniker
Arbetsagarrepresentant för Teaterförbundet
(TF), avd. 1

SARA FÄLLSTRÖM

Ordinarie arbetsagarrepresentant från och
med aug 2014. Närvaro vid 2 möten

Personlig bakgrund

Född 1978
Maskör
Arbetsagarrepresentant för Teaterförbundet
(TF), avd. 1

DANIEL NORGREN-JENSEN

Ordinarie arbetsagarrepresentant. Närvaro
vid 4 möten

Personlig bakgrund

Född 1990
1:e solistdansare
Arbetsagarrepresentant för TF, avd. 1

PIERRE GYLBERT

Ordinarie arbetsagarrepresentant fram till april
2014. Närvaro vid 2 möten

Personlig bakgrund

Född 1972
Tenor I
Arbetsagarrepresentant för SYMF, Kungliga
Operans Kör

GUNILLA MARKSTRÖM

Ordinarie arbetsagarrepresentant. Närvaro
vid 7 möten

Personlig bakgrund

Född 1956
Violin I
Arbetsagarrepresentant för SYMF, Kungliga
Hovkapellet

MONIKA MANNERSTRÖM SKOG

Arbetsagarrepresentant – suppleant. Närvaro
vid 5 möten

Personlig bakgrund

Född 1966
Sopran
Arbetsagarrepresentant för SYMF, Kungliga
Operans Kör

JOHAN EDHOLM

Arbetsagarrepresentant – suppleant. Närvaro
vid 6 möten

Personlig bakgrund

Född 1961
Solist
Arbetsagarrepresentant för TF, avd. 1

MARTIN SÄFSTRÖM

Adjungerad arbetsagarrepresentant
Närvaro vid 5 möten

Personlig bakgrund

Född 1965
Ljustrumare
Adjungerad arbetsagarrepresentant för Ledarna

BIRGITTA SVENDÉN

JOHANNES ÖHMAN

ANNA KARINSDOTTER

MARIA BRATT

FREDRIK ANDERSSON

KURT BLOMQUIST

JENNY NYSTRÖM

INGELA ROOS

HELENA SKÖLDBORG

Ledningsgrupp

BIRGITTA SVENDÉN
VD/OPERACHEF

JOHANNES ÖHMAN
BALETTCHEF

ANNA KARINSDOTTER
CHEF UNGA PÅ OPERAN

MARIA BRATT
VICE VD, CFO

FREDRIK ANDERSSON
ORKESTERCHEF

KURT BLOMQUIST
TEKNISK CHEF

JENNY NYSTRÖM
HR-CHEF

INGELA ROOS
KOMMUNIKATIONSCHEF

HELENA SKÖLDBORG
CHEFSJURIST

BOLAGETS LEDNING

VD ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Inom de ramar som styrelsen har fastslagit leder VD verksamheten samt håller styrelsens ordförande kontinuerligt informerad om väsentliga affärshändelser.

VD ska organisera bolagets ledning så att ändamålsenlig styrning och kontroll av verksamheten uppnås. Ledningsgruppen, som utses av VD, bereder övergripande lednings-, samordnings- och policyfrågor och har 2014, förutom VD, bestått av balettchefen, chefen för Unga på Operan, CFO/vice VD, den tekniske chefen, HR-chefen, kommunikationschefen, chefsjuristen samt orkesterchefen. De ledande

befattningshavare som omfattas av Operans riktlinjer för anställningsvillkor och ersättning till ledande befattningshavare är VD, vice VD, operachef och balettchef.

Operans VD, Birgitta Svendén tillträdde sin tjänst den 1 februari 2010 om ett sexårigt förordnande som VD och operachef och som förlängts med ytterligare tre år. Birgitta Svendén, född 1952, har en pedagogutbildning från Kungliga Musikhögskolan och en utbildning på Operahögskolan i Stockholm på masternivå. Från 1980 till 2005 arbetade Birgitta Svendén som operasångerska både nationellt och internationellt. Mellan 2005 och 2009 var Birgitta Svendén rektor vid Operahögskolan i Stockholm.

FINANSIELL RAPPORTERING

Operan tillämpar Riktlinjer för extern ekonomisk rapportering för företag med särskilt ägande som fastställs av regeringen. Styrelsen ansvarar för att bolaget följer gällande redovisningslagstiftning, god redovisningssed och regeringens riktlinjer.

Under verksamhetsåret presenteras en årsredovisning för föregående räkenskapsår samt en delårsrapport för perioden januari–juni. Delårsrapporten granskas översiktligt av bolagets revisorer.

Den statliga ägarpolitiken anger att varje bolag ska utfärda bokslutskommuniké enligt de regler som gäller för marknadsnoterade bolag. Då bolagsordningen anger att verksamheten ska syfta till att främja musikdramatisk konst och danskonst och ej att bereda vinster och då bolaget är ett helägt statligt bolag utfärdas ingen sådan kommuniké, eftersom en sådan inte bedöms vara av allmänt intresse. Av samma anledning publiceras inte heller kvartalsrapporter på hemsidan. Operan upprättar kvartalsvisa budgetuppföljningar till styrelsen.

REVISORER

För granskning av bolagets redovisning samt styrelsens och vds förvaltning ska Operan i enlighet med bolagsordningen ha en eller två revisorer och en eller två suppleanter. Revisorerna rapporterar resultatet av sin granskning till aktieägaren genom revisionsberättelsen som framläggs på årsstämman. Därutöver lämnar revisorerna detaljerade redogörelser till styrelsen för Operan en gång per år. I övrigt ansvarar den administrativa chefen för den löpande dialogen med bolagets revisorer.

Vid årsstämman den 25 april 2014 valdes revisionsbolaget Deloitte AB till revisor för den kommande ettårsperioden med den auktoriserade revisorn Kerstin Sundberg som huvudansvarig. De har varit Operans revisorer sedan stämman 2011.

INTERNREVISION/INTERN KONTROLL

Styrelsen har beslutat att inte införa internrevision på grund av den begränsade komplexiteten i bolagets verksamhet. Styrelsen ansvarar enligt den svenska aktiebolagslagen och Koden för den interna kontrollen. Syftet med den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen är att säkerställa att organisationen följer de lagar och riktlinjer som gäller för bolaget.

Kontrollmiljön är grunden för den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen. Den innefattar organisation, beslutsvägar, befogenheter och ansvar samt den kultur som styrelse och ledning förespråkar och verkar utifrån och som skapar struktur för övriga delar.

VD är ansvarig inför styrelsen att Operan genomför planer och budget så att uppställda mål uppnås. VD ska löpande informera styrelsen om resultatutvecklingen och vid större avvikelser underrätta styrelsen och lägga fram förslag till åtgärder. VD ska tillse att bolagets verksamhet fortlöpande rapporteras till styrelsen enligt gällande riktlinjer och rapportinstruktioner. Styrelsen utvärderar kontinuerligt den information som bolagsledningen lämnar och arbetar med en särskild åtgärdslista med vilken uppföljning sker av tidigare styrelsebeslut.

En tydlig ansvarsfördelning inom ekonomifunktionen finns. Redovisningsprocessen utvärderas löpande och anpassas så att den överensstämmer med tillämpliga regelverk i form av god redovisningssed, tillämpliga lagar och förordningar samt övriga krav som ställs på bolagets finansiella rapportering. Efterlevnad av policier och instruktioner som påverkar den finansiella rapporteringen granskas löpande och avvikelser rapporteras till ansvarig chef.

Uppföljning och kontroll av bolagets verksamhet och ekonomiska ställning mot fastställda mål sker löpande. Inom ekonomifunktionen genomgår medarbetare kontinuerligt vidareutbildning för att upprätthålla kompetens inom sina respektive områden.

Stockholm den 20 mars 2015

Kristina Rennerstedt
ORDFÖRANDE

Anna-Karin Celsing

Michael Christiansen

Dag Hallberg

Leif Jakobsson

Lotta Lekvall

Lennart Låftman

Mira Helenius Martinsson

Birgitta Svendén
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Arbetsgatarrepresentanter

Daniel Norgren-Jensen

Sara Fällström

Gunilla Markström

Vår revisionsberättelse har avgivits den 20 mars 2015

Deloitte AB

Kerstin Sundberg
AUKTORISERAD REVISOR

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i Kungliga Operan AB
Organisationsnummer 556190-3294

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Kungliga Operan AB för räkenskapsåret 2014-01-01 – 2014-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Kungliga Operan ABs finansiella ställning per den 31 december 2014 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt

årsredovisningslagen. En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Förvaltningsberättelsen och bolagsstyrningsrapporten är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Kungliga Operan AB för räkenskapsåret 2014-01-01 – 2014-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 20 mars 2015
Deloitte AB

Kerstin Sundberg
AUKTORISERAD REVISOR

HÅLLBARHETS- *redovisning*

OPERANS HÅLLBARHETSREDOVISNING redovisas i enlighet med Global Reporting Initiative (GRI) G3.1. Operans tillämpningsnivå är C+ och rapporten är översiktligt granskad av Operans revisorer. Redovisningen omfattar kalenderåret 2014 och utgör ett avsnitt i Operans tryckta årsredovisning. Hållbarhetsredovisningen publiceras årligen och den senaste publicerades i mars 2014.

Innehållet i redovisningen bygger på de intressentdialoger från 2009 och framåt som genomförts med merparten av Operans intressentgrupper, samt resultatet av det interna arbetet med kartläggning och prioritering av hållbarhetsfrågorna.

Operans hållbarhetsarbete styrs övergripande av Hållbarhetspolicyn som har sin utgångspunkt i Operans vision och varumärkeslöfte och som avser att fungera som Operans tolkning av verksamhetens ansvar för hållbarhetsfrågor.

Under 2012 påbörjades ett arbete med att, utifrån områden i ISO 26000 – standard för socialt ansvarstagande, kartlägga och prioritera Operans hållbarhetsfrågor. Arbetet genomfördes av arbetsgrupper och hela Operans verksamhet har involverats i arbetet. Utveckling av

OPERANS HÅLLBARHETSPOLICY

Hållbarhet är en viktig del av Operans strategi. Genom ett hållbarhetsarbete stärks såväl visionen som varumärket.

Operans värderingar:

Konstnärlig kvalitet, välkomnande, orädd, tidlös

Detta betyder omsatt i hållbarhet:

- Operan värnar om mänskliga behov som kreativitet, identitet och konstnärligt uttryck. Operan månar om goda arbetsförhållanden och metoder som ger medarbetare goda förutsättningar att utvecklas och bidra i verksamheten.
- Operan strävar mot ett modernt resurstänkande och etiskt ansvar för människor och miljö i sin verksamhet. Operan är transparent och står för sina beslut.
- Operan är öppen gentemot hela samhället och för alla åldrar. Operan värnar om mångfald, jämställdhet på ett engagerande och inkluderande vis.
- Operan värnar om kulturarvet i enlighet med sitt uppdrag och engagerar sig i sin omvärld samt speglar angelägna utmaningar i samhället.

OPERANS STRATEGISKA HÅLLBARHETSOMRÅDEN OCH MÅL:

Operan arbetar aktivt för att öka tillgängligheten till verksamheten och nå en bredare publik

Operan strävar efter att med sin verksamhet nå ut till och vara tillgänglig för alla i Sverige. Operan bejakar mångfald i publik och arbetar särskilt för att öka tillgängligheten för underrepresenterade grupper. (Exempel på underrepresenterade grupper är besökare med syntolkning, de under 26 år, studenter, barn, besökare i handikapplogen, förstagångsbesökare och personer med utländsk bakgrund).

STRATEGISKT MÅL:

2015: Ta fram värde för andelen förstagångsbesökare

2017: Öka andelen förstagångsbesökare med 10 % jämfört med 2015

Operan arbetar aktivt för att vara en arbetsplats som präglas av transparens, delaktighet och dialog på alla nivåer i organisationen

Operan genomför NMI (NöjdMedarbetareIndex) mätningar vartannat år. Vid medarbetarmätningen 2013 var Operans NMI 50,2

Under 2014 och 2015 genomförs en mängd aktiviteter som beslutades i handlingsplanen efter 2013 års medarbetarenkät, särskilt avseende ledarskap och internkommunikation.

STRATEGISKT MÅL:

2015: Höja NMI till 55

2017: Höja NMI till 60

Operan deltar aktivt med diskussion och fördjupning kring aktuella samhällsfrågor som kan relateras till Operans repertoar.

Genom aktiviteter med koppling till Operans produktioner såsom samtal, informationsspridning, debattartiklar, samarbeten och föreställningsintroduktioner tar Operan upp aktuella samhällsfrågor som har anknytning till Operans repertoar. På detta sätt vill Operan sprida kunskap samt skapa diskussion och därigenom bidra till en hållbar samhällsutveckling.

STRATEGISKT MÅL:

2015: För minst en produktion från var och en av sektionerna; opera, balett, Unga på Operan, genomföra aktivitet/er för att skapa diskussion och sprida kunskap kring aktuella samhällsfrågor som anknyter till produktionen.

2017: I samband med samtliga premiärer genomföra aktivitet/er för att skapa diskussion och sprida kunskap kring aktuella samhällsfrågor.

Operan arbetar aktivt för mångfald och jämställdhet i våra produktioner (konstnärliga team) och bland våra medarbetare

Operan är öppen gentemot hela samhället och för alla åldrar. Operan värnar om mångfald och jämställdhet på ett engagerande och inkluderande vis.

STRATEGISKT MÅL:

2015: Kartlägga ålders- och könssammansättning i konstnärliga team

2017: Uppnä en jämställd ålders- och könsfördelning (fördelning i spannet 40/60) i konstnärliga team räknat på en treårsperiod.

NY VARUMÄRKESPLATTFORM

Under våren 2014 presenterades Operans nya varumärkesplattform »Visionen« för samtliga medarbetare. Varumärkesplattformen har tagits fram av en arbetsgrupp med representanter från samtliga avdelningar på Operan och den innefattar bl. a. beskrivning av varumärkeslöfte, vision och värderingar. Innehållet i varumärkesplattformen ska vara vägledande för allt arbete på Operan och under 2015 kommer implementering av »Visionen« att fortsätta på enhetsnivå.

Operans värderingar:

Konstnärlig kvalitet, välkomnande, orädd, tidlös

OPERANS INTRESSETER

Operans verksamhet ska bedrivas ansvarsfullt i förhållande till dess intressenter. Att Operan förstår vilka frågor som de viktigaste intressentgrupperna ser som mest angelägna, är en förutsättning för långsiktigt värdeskapande. Operan för kontinuerliga dialoger med merparten av grupperna och kompletterar med specifika undersökningar, exempelvis för medarbetare och kunder.

Ägare

Operans ägare är den svenska staten som tydligt uttalat att den vill vara en ansvarstagande företagsägare och ställer därmed krav på statliga bolag kring hållbarhetsarbete och ansvarstagande. Bland annat finns kravet att hållbarhetsredovisa enligt GRI:s riktlinjer samt att verksamheten uppvisar ett strategiskt hållbarhetsarbete. Krav ställs också på att definiera och mäta kvalitetsaspekter.

Operans hållbarhetsarbete stäms regelbundet av med styrelsen. Under 2014 har de nya strategiska hållbarhetsområdena och -målen presenterats och fastställts av styrelsen.

Medarbetare

Operans medarbetare består av konstnärlig, teknisk och administrativ personal. I medarbetarenkäten som genomfördes under 2013 framkom det att medarbetarna framför allt önskar förbättrad internkommunikation och ökad möjlighet till dialog. Under 2014 har strategier arbetats fram, och åtgärder har genomförts, för ett mer kommunikativt ledarskap och tydligare forum och kanaler för internkommunikation. Detta arbete kommer att fortsätta under 2015, bland annat genom att utveckla rutinerna för de årliga utvecklingssamtalen, samverkansforum, informationskanaler och ledarskapsutveckling på flera olika nivåer i organisationen. Utvecklingssamtal görs med varje medarbetare årligen. Medarbetarundersökningar görs vartannat år.

Leverantörer

Operans leverantörer består av allt från fastighetsförvaltare och restauratörer till tygfabrikanter och tryckerier. Löpande dialoger sker med flertalet leverantörer, t.ex. kring frågor som rör operahusets förvaltning. Operans köppolicy som även omfattar hållbarhetsfrågor används som underlag för alla Operans anskaffningar. Under hösten 2014 tillsattes en ny tjänst för att koordinera Operans anskaffningar, främst på den tekniska avdelningen, och samordna uppföljning av leverantörerna.

Besökare och samhället

Operan har en stark och trogen publik, men lockar även nya besökare. Det är Operans utmaning att behålla och finna nya besökare till varje föreställning. Under 2014 genomfördes två marknadsundersökningar; en publik-

undersökning i samband med Operans årliga konsert vid nationaldagsfirandet i Hagaparken i Solna och en marknadsundersökning (Ungdomsbarometern) riktad till personer mellan 15–24 år. Marknadsundersökningens syfte var att få information om vad som skulle kunna få fler unga att besöka Operan. Publikundersökningen på Haga visar på mycket nöjda besökare, NKI för helhetsupplevelsen var 90 och för konserten 92. Besökarnas profil motsvarar i hög grad Operans »normalbesökare«; en majoritet av besökarna var kvinnor, 71%, besökarnas medelålder var 55 år och andelen besökare över 60 år var 46%.

Resultatet av Ungdomsbarometern visar att många ungdomar vill komma till Operan och planerar/tror att de kommer besöka Operan inom den närmaste tiden. Operan placerade sig näst högst på frågan om vilka teatrar/muséer i Stockholmsområdet man ville besöka, endast Abbamuséet kom före. Under 2015 kommer Operan att arbeta för att öka synligheten mot unga, framförallt genom mer annonsering utomhus.

KVALITET FÖR OPERAN

Operan ska, tillika övriga myndigheter och institutioner under regeringen, definiera kvalitativa aspekter av verksamhetens resultat och kommentera verksamhetens utveckling vad gäller kvalitet. Operan har under 2014 fortsatt detta arbete, men samtidigt kan konstateras att för att besvara frågan om vad kvalitet inom kulturen kan vara, krävs en analys för vilken ingen idag tycks ha de rätta redskapen. De kvalitetsaspekter som definierats för Operan är: kundnöjdhet¹, beläggningsgrad, recensioner i media, möjlighet att attrahera internationellt erkända team och gästartister, kvalitet inom ateljéer och verkstäder, priser och utmärkelser, deltagande i Skapande Skola-projekt, nå ut till en bred publik samt eget kapital.

Totalt sett har Operan nått ett gott resultat inom majoriteten av ovanstående aspekter. Under 2014 var beläggningsgraden 90% för opera och 87% för balett. Operan har under 2014 haft en lyckad säsong med många uppmärksammade produktioner som involverat flera av de just nu internationellt mest erkända upphovsmännen och artisterna. Vidare har baletten *Julia & Romeo* nått stor internationell framgång och efterfrågan och Kungliga Baletten har under 2014 turnerat med föreställningen till England, Tyskland och Nederländerna. Av de recenserade premiärerna är drygt 75% av recensionerna som helhet positiva och Operan har tilldelats ett flertal priser inom både balett, opera och design.

Ytterligare en indikator på kvalitet, vad gäller barn- och ungdomsverksamheten, är att Operan varit efterfrågad i ett ökat antal s.k. Skapande skola-projekt, dvs. där skolor söker bidrag för projekt de vill göra tillsammans med Operan. Under 2014 deltog Operan i 131 (att jämföras med förra årets 45) Skapande skola-projekt. Se även sid 42.

¹ Kundnöjdhet följs upp vartannat år. Nästa uppföljning görs 2015.

Den aspekt som utgör störst utmaning för Operan är att nå ut till nya publikgrupper och för detta har Operan, förutom det viktiga arbetet med att nå barn och ungdom, under 2014 genomfört ett stort antal aktiviteter (se sid 42 Tillgänglighet – Lokalt och globalt).

Avslutningsvis kan nämnas att ett av regeringens uppdrag till Operan, som det kan anges ett kvalitativt mätbart resultat för, avser det egna kapitalet. Operan har som uppdrag att ha ett eget kapital som ger en stabil grund för verksamheten. Operan anser att ett eget kapital om 25 mkr ger sådan önskad ekonomisk stabilitet. För 2014 var det egna kapitalet oförändrat jämfört med 2013 dvs. 32,6 mkr och resultatet avseende detta är således gott.

För ytterligare beskrivning av Kvalitativa aspekter och kvantitativa mått se sid 4 f. i Operans resultatredovisning för 2014.

EKONOMISKT ANSVAR

Operan är ett statligt helägt aktiebolag. Verksamheten ska inte syfta till att ge överskott eller utdelning. I posten intäkter ingår bland annat ett väsentligt stöd från offentlig sektor, dvs. staten. För 2014 uppgick bidraget till 436,3 mkr (425,2 mkr).

Tabell 1– skapat och levererat direkt ekonomiskt värde (mkr)

	2014	2013	2012
Intäkter ¹	523,6	507,5	519,6
Summa tillskapat ekonomiskt värde	523,6	507,5	519,6
<i>Fördelat ekonomiskt värde</i>			
Rörelsekostnader	-145,5	-104,4	-107,9
Löner och ersättningar till anställda ²	-371,1	-392,9	-401,2
Summa fördelat ekonomiskt värde ³	-0,4	-497,3	-509,1
Behållet ekonomiskt värde	6,6	10,2	10,5

1 Omfattar drifttillskott från staten, intäkter från sponsorer, biljettförsäljningar samt diverse intäkter som uthyrningar, turnéer mm.
2 Inklusive arbetsgivaravgifter och löneskatt på pensioner
3 Summan ska täcka investeringar som behöver göras av konstnärlig karaktär samt i fastighet och teknik

Subventionerade biljettpriser

Bidraget från offentlig sektor är en väsentlig förutsättning för att erbjuda subventionerade biljetter så att så många som möjligt ska kunna besöka och ta del av Operans utbud till ett överkomligt pris. En osubventionerad biljett till en föreställning på stora scenen skulle 2014 i genomsnitt ha kostat 4 169 kr (2 699 kr), vilket kan jämföras med snittpriset till besökarna på 355 kr (329 kr). Under 2014 hade Operan ett förlängt speluppehåll då scenmaskineriet renoverades, så var fallet även 2013 men uppehållet under 2014 var väsentligt längre, varför subventionen blir högre 2014 då de stora fasta kostnaderna var desamma.

Biljettpolicy

Operan erbjuder varje år ett antal fribiljetter till Operans fast- och visstidsanställda samt till ett begränsat antal

externa gäster såsom press m.m. Fribiljetter till personalen ges i första hand för att möjliggöra nödvändig kompetensutveckling men är också en viktig personalvårdsförmån. Hanteringen av fribiljetter styrs genom en policy som reglerar till vem och vilket antal biljetter som får delas ut. Policyn har även upprättats med syfte att minimera risken för eventuella mutor och bestickning, vilket faller inom ramen för korruption. Under 2014 omarbetades biljettpolicyen, i syfte att minska antalet fribiljetter för att öka intäkterna genom att fler biljetter blir tillgängliga för försäljning och med hänsyn till regler om förmånsbeskattning och arbetsgivaravgifter. Under 2014 hade Operan 122 632 besökare till föreställningarna på stora scenen, varav 7,2 % var fribiljettsbesökare (7,2 % 2013). Den nya biljettpolicyen infördes hösten 2014 och effekterna av denna syns först 2015 då Operan har ett spelår med ett normalt antal föreställningar.

Sponsorsamarbeten

Sponsoring och partnerskap ses som nära samarbeten med tydligt överenskomna mål och Operan strävar efter att samarbeta med företag och partners som delar Operans kärnvärden *tidlös, konstnärlig kvalitet, orädd och välkomnande*. Operan har en policy för sponsorsamarbeten som beskriver i vilka fall Operan tackar nej till ett samarbete. Detta gäller exempelvis om företaget kan uppfattas som diskriminerande, eller företräder områden som kan uppfattas skadliga på något sätt, t.ex. företag verksamma inom krigsindustri/pornografi/vadslagning och andra spelformer som inte är tillåtna enligt svensk lag och företag som inte följer kraven på mänskliga rättigheter i produktion.

Under 2014 har Operan bl.a. inlett samarbeten med Med-El (världsledande inom hörselimplantat) och Wallenius Lines. Sponsorsamarbetet med Med-El är en långsiktig satsning för att göra kulturella upplevelser tillgängliga för alla, även de med hörselnedsättning. Hörselproblem är också en angelägen personalfråga för medlemmar av Kungliga Hovkapellet och Kungliga Operans Kör. Samarbetet med Med-El har inkluderat föreläsningar för Operans personal kring hur de kan anpassa arbetet för att skydda hörseln samt en genomgång av Operans salong för att undersöka möjligheter för personer med hörselnedsättning att få en förbättrad musikalisk upplevelse. Tillsammans med Med-El anordnade Operan också en dag för barn med starkt nedsatt hörsel. Dessutom pågår en dialog kring Operans salong för att ge personer med hörselnedsättning en förbättrad musikalisk upplevelse.

I samarbete med Wallenius Lines organiserade Operan under 2014 ett projekt på temat FN:s barnkonvention med 300 elever från Smedshagsskolan i Hässelby. En pedagog från Operan har lett arbetet där eleverna presenterat sina tolkningar av de olika artiklarna i konventionen genom skulptur, måleri, teatermasker och gestaltning.

Inköspolicy

Under 2014 uppdaterades Operans inköspolicy med anledning bl.a. av förändringar i de svenska upphandlingsreglerna. Inköspolicyn innefattar även hållbarhetsaspekter såsom uppförandekod och miljökrav. Vid upphandlingar över 500 tkr ska hållbarhetsaspekter beaktas och frågor kring hållbarhetsarbete alltid ställas.

Prioriterade områden som omfattas av uppförandekoden är Operans inköp av textilier som ofta tillverkas i s.k. riskländer. Uppföljning av textilleverantörer ur ett hållbarhetsperspektiv kommer att påbörjas under 2015. I den upphandling av städredskap, hygienpapper och kemikalier m.m. som genomfördes under 2014 ställdes bl.a. miljökrav gällande blekmetoder för hygienpapperprodukter samt krav på ingående ämnens miljö- och hälsoegenskaper avseende städkemikalierna. Kraven utformades med hjälp av Konkurrensverkets upphandlingskriterier.

SOCIALT ANSVAR

En övergripande målsättning för Operan är att vara angelägen och inkluderande för många och tillgänglig för alla.

Barn- och ungdomsverksamheten

Barn och unga är en viktig målgrupp för Operan. Genom sin barn- och ungdomsverksamhet – Unga på Operan – önskar Operan öka barns och ungas, deras anhörigas och skolans möjlighet att ta del av professionell kultur av högsta kvalitet, med spets och bredd. Under 2014 nådde barn- och ungdomsverksamheten ut till drygt 36 000 barn och unga jämfört med knappt 47 000 förra året. Minskningen beror framförallt på färre familjeproduktioner på stora scenen under 2014. Unga på Operans egna produktioner visas på mindre scener och kan därmed inte nå lika stor publik.

PEDAGOGISK VERKSAMHET

Barns och ungas rätt till kultur är prioriterat i kulturpolitiken. För att nå en bred publik och nya publikgrupper arbetar Unga på Operan aktivt med skolor genom visningar av Operahuset med konstnärlig aktivitet, lärarkvällar och Skapande skola-projekt.

Satsningen »Skapande skola« är tänkt att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. Målet är att eleverna ska få tillgång till kulturens alla uttrycksformer och att deras möjligheter till eget skapande ökar. Skolorna söker bidrag för Skapande skola-projekt från Kulturrådet. Unga på Operan har lagt ner ett omfattande arbete på att öka deltagandet i Skapande skola-projekt och jämfört med föregående år har antalet aktiviteter, såsom workshops och miniföreställningar, ökat från 45 till 131 stycken. Från och med 2015 kommer Unga på Operan att ha en anställd som är dedikerad till att administrera Skapande skola-projekt och pedagogisk verksamhet.

För familjer ordnar Operan varje år »familjedagar« och

lovaktiviteter med t.ex. kostym- och tåskoprovning, visning av operahuset, miniföreställningar, allsång och pyssel. För att få fler pojkar att upptäcka glädjen i att dansa arrangerar Unga på Operan, sedan fyra år tillbaka, i samarbete med Kungliga Svenska Balettskolan en »killdag«. Intresset för »killdagen« är stort och 2014 var dagen, liksom tidigare år fullbokad, vilket motsvarar 100 pojkar i åldrarna 8–10 år. Sedan 2011 då den första »killdagen« anordnades har också antalet pojkar som söker till Kungliga Svenska Balettskola ökat från 5 till 25 stycken per år och årskurs.

PRODUKTIONER FÖR BARN

Förutom den ordinarie repertoaren erbjuder Operan föreställningar ur barnens perspektiv. Unga på Operan har under en längre tid arbetat för att öka antalet produktioner riktade till barn och ungdomar och från och med 2014 kommer två barn- eller ungdomsproduktioner att uppföras per säsong. Först ut var Purcells opera *Dido & Aeneas* som spelades under våren 2014 på Operans scen i Gäddviken. Operans uppsättning riktar sig till gymnasiepublik och har bearbetats med tanke på målgruppen. Produktionen skapades i viss mån i samarbete med Stockholms Konstnärliga högskola. Exempelvis genomförde regissören projektet inom ramen för sin forskning på högskolan. I forskningsuppdraget ingick bl.a. att vara normkritisk och att arbeta med utveckling av scenteknik vilket återspeglas i Unga på Operans uppsättning av verket.

Under hösten spelades operan *Min bror är Don Juan* på Rotundan i operahuset. Föreställningen behandlar frågan om hur det är att stå i skuggan av den man älskar och historien berättas ur Don Juans lillasysters perspektiv. Uppsättningen riktar sig till en högstadiepublik och genom att utmana könsnormer, i handling och tilltal, vill man få publiken att reflektera över klassiska könsmonster. Alla högstadieklasser som köpt biljetter kunde genom en donation erbjudas en kostnadsfri workshop inför sitt besök.

Som en del i att öka tillgängligheten och nå nya publikgrupper genomförde Unga på Operan under 2014 för första gången, i samverkan med Kulturhuset Stadsteatern Parkteatern, en sommarturné i Stockholms förorter och Galärparken. Under turnén visades två miniföreställningar. Unga på Operan deltog även med Kungliga Hovkapellet Brassensemble i Vitbergsparken med programmet *Djurens karneval*.

Tillgänglighet – lokalt och globalt

En övergripande målsättning för Operan är att vara tillgänglig för alla och inom operahuset görs löpande genomgångar för att se över möjligheter att underlätta för besökare med funktionsnedsättning. Operans salong är utrustad med hörslingor och det finns hiss till alla plan samt ramp framför stora entrén. Varje spelår erbjuds ca tre syntolkade föreställningar. Vid kommande ombyggnader av operahuset är ökad tillgänglighet för personer med

funktionsnedsättning ett prioriterat område.

Operan verkar för att vara med och sprida information om och öka tillgången till Operans verksamhet på olika sätt; t.ex. genom nätbaserade medier och communities, facebook, bloggar, radio- och tv-sändningar, turnéverksamhet, visningar av operahuset (bl.a. i samarbete med svenska för invandrare), öppna repetitioner och publikkampanjer. Digitalsändningar är ytterligare en möjlighet för Operan att låta fler ta del av Operans föreställningar. Under 2014 direktsändades två operor, *Don Giovanni* och *Madama Butterfly*, på biografer runt om i landet. Sändningen av *Madama Butterfly* nådde inte mindre än 7 000 besökare vilket är rekord för en svensk uppsättning live på bio.

Med anledning av renovering av scenmaskineriet var Operan under 2014 sommarstängd längre tid än vanligt. Stängningen har medfört att Operans turnéverksamhet, som även inkluderat gratiskonserter, varit mer omfattande än vanligt vilket har medfört ökade möjligheter för ny publik att ta del av Operans föreställningar.

2014 arrangerades för första gången någonsin en hiphop-konsert på Operan då Petter med gästartister framförde Petters album *Början på allt*. Konserten var mycket uppmärksammad och den lockade en till stor del helt ny publik till Operan.

Under året utökades också Operans restaurangverksamhet och nya uteserveringar öppnades, något som lockat många nya besökare till operahuset.

Mångfald och förnyelse

Enligt regeringens riktlinjer ska Operan i sin verksamhet integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv. En viktig del i detta arbete är att lyfta fram mångfalden i kulturarvet och att fånga upp dessa frågor i klassiska och nyskrivna verk. I Operans senaste uppsättning av *Karmelitsystrarna*, som spelades under hösten 2014, lyfts frågan om vår syn på religion. Handlingen beskriver hur 16 nunnor giljotineras p.g.a. sin religion och regissören Johanna Garpe har placerat delar av handlingen i modern tid. Inför nypremiären anordnade Operan ett samtal mellan Helle Klein och Johanna Garpe med temat religionsfrihet och intolerans.

Operan arbetar aktivt för att utöka andelen kvinnliga upphovsmän i verksamheten. Detta går att påverka vad gäller beställningsverk men vad gäller äldre verk är möjligheten att påverka begränsad då dessa verk i allmänhet är skapade av män. Ett undantag är konsertserien *Oerhört ohört* där Operan under hösten 2013 och våren 2014 uppmärksammade kvinnliga svenska tonsättare från 1800- och början av 1900-talet. Konsertserien fortsatte under hösten 2014 med annan sällan spelad svensk musik av tonsättare som har varit knutna till Operan. Samtliga konserter har spelats in och sänts i Sveriges Radio.

Operan arbetar också för att spela fler nyskrivna verk

och lyfta oetablerade upphovsmän. Under 2014 gjordes en beställning av en operaworkshop där tre tonsättare kommer att få möjlighet att pröva sina operaidéer på Rotundan. Föreställningen består av tre scener, med sångare från Operan och musiker från Kungliga Hovkapellet, som en förstudie till möjliga framtida helaftonsverk.

För att manifesteras Operans värdegrund valde Operan att i augusti 2014 visa budskap för mångfald på de digitala skyltarna på Operans fasad mot Gustav Adolfs torg.

MEDARBETARE

Många personer bakom en föreställning

Operans verksamhet kräver en mångfald av yrken, allt från dansare till biljettförsäljare. Ca 120 olika yrkeskategorier, uppdelat på konstnärlig, teknisk och administrativ personal, finns representerade bland Operans medarbetare. Antalet fast anställda är 539 (490 tillsvidareanställda, 2 långtidskontrakt, 41 årskontrakt, 2 provanställda och 4 förordnanden). Av dessa är 46 personer deltidsanställda.

Utöver de ovan nämnda medarbetarna tillkommer ca 300 visstidsanställda med kortare uppdrag såsom statister, guider, påklädare, publikvärdar med flera. Beroende på uppdrag kan denna grupp av anställda arbeta allt från någon dag till totalt några veckor per år.

Systematiskt förbättringsarbete

Under 2014 genomfördes ett effektiviseringsprogram med syfte att få en långsiktigt hållbar ekonomi i balans med målet att kunna behålla och utveckla den konstnärliga nivån. Detta innebar behov av minskade kostnader och ökade intäkter samt ökad flexibilitet. Förändringsarbetet bedrevs inom fyra områden – effektiviseringar och personalneddragningar i organisationen, förhandling av lokala arbetstidsavtal, ökade biljettintäkter samt ökade övriga intäkter.

Genom projektet Kulturkraft, med finansiering från Europeiska socialfonden, kunde många av Operans medarbetare under året genomgå olika former av kompetensutveckling inom allt från scenkonst till administrativt arbete. Utbildningsinsatser inom systematiskt arbetsmiljöarbete har också genomförts för ledningsgrupp, enhetschefer och utvalda nyckelpersoner. Under 2015 kommer dessa personer även att genomgå ett omfattande ledarutvecklingsprogram. Utbildningsinsatser har även genomförts för medarbetare i kostymverkstaden inom området hållbarhet och textilier.

Medarbetarundersökning

För att ta reda på hur Operans medarbetare upplever sitt arbete, medarbetarskap, Operan som arbetsgivare m.m. genomför Operan vartannat år en medarbetarenkät. Utifrån de förbättringsområden som identifieras genom undersökningen tar Operan fram handlingsplaner, dels för Operan som helhet och dels för varje organisatorisk

enhet. Den senaste medarbetarundersökningen gjordes 2013 och svarsfrekvensen var då 79%. Svaren visar att Operans medarbetare totalt sett är nöjda med trivsel, samarbete och ledarskap. Det stora förbättringsområdet för Operan överlag gäller interninformation och kommunikation. Som ett led i förbättringsarbetet har därför ledningsgrupp, enhetschefer och vissa utvalda nyckelpersoner under 2014 deltagit i en tvådagarsutbildning i kommunikativt ledarskap. Under 2015 kommer ytterligare satsningar för att förbättra internkommunikationen att genomföras, bl.a. genom framtagning av en internkommunikationsplan.

Barnartister

I vissa av Operans produktioner ingår barn och ungdomar, t.ex. i barnkör eller statistuppdrag. För barn och unga gäller särskilda regler för arbetstider och arbetsuppgifter, vilka inte alltid kan efterlevas vid medverkan i Operans föreställningar. Operan söker därför dispens av Arbetsmiljöverket för varje barn, repetitions-, och föreställningstillfälle. Under 2014 har Operan sökt dispens för 7 produktioner och 55 arbetande minderåriga (2013/242 st, 2012/289 st). Liksom under föregående år har antalet barn beräknats en

gång per produktion, vilket innebär att samma barn kan ha räknats flera gånger om samma barn medverkar i flera produktioner.

Jämställdhet och mångfald

Operan strävar efter att vara en arbetsplats som kännetecknas av mångfald, där alla ska känna sig välkomna och väl behandlade oavsett kön, ålder och bakgrund. Under 2014 togs en ny likabehandlingspolicy fram med tillhörande handlingsplan. Policyn innefattar områdena diskriminering, trakasserier och kränkande särbehandling och togs fram i syfte att förtydliga hur Operan ser på dessa frågor.

I slutet av 2014 hade Operan 492 tillsvidareanställda, varav 52 % män och 48% kvinnor. Målet är att ha en fördelning på minst 60/40 per yrkeskategori, vilket uppnåtts totalt sett. Dock skiljer det något per yrkeskategori, se tabell 2, framförallt inom teknisk och administrativ personal. I ledningsgruppen är kvinnor i majoritet medan mellanchefer och arbetsledare övervägande är män. Operan arbetar aktivt med att minska dessa obalanser vid nyrekryteringar men Operans låga personalomsättning medför att köns- och åldersstrukturer tar lång tid att förändra och måste beaktas över ett längre perspektiv.

Tabell 2 – Antal anställda per kön och ålderskategori

ANTAL ANSTÄLLDA PER KÖN OCH ÅLDERSKATEGORI. (Siffror inom parentes visar antal för 2013)						
2014	Antal	Man (%)	Kvinna (%)	< 29 år (%)	30-49 år (%)	> 50 år (%)
Styrelse	11 (11)	45 (64)	55 (36)	9 (0)	27 (22)	64 (78)
Ledningsgrupp	9 (9)	33 (33)	67 (67)	0 (0)	56 (56)	44 (44)
Mellanchefer	14 (14)	64 (64)	36 (36)	0 (0)	43 (57)	57 (43)
Arbetsledare	21 (21)	62 (67)	38 (33)	0 (0)	24 (24)	76 (76)
Konstn. personal	278 (276)	52 (50)	48 (50)	12 (11)	49 (54)	39 (35)
Teknisk personal	164 (173)	60 (58)	40 (42)	4 (3)	40 (45)	56 (51)
Adm. Personal	53 (55)	28 (35)	72 (65)	4 (4)	55 (51)	42 (459)

Tabell 3 – Personalomsättning och sjukfrånvaro

	2014	2013	2012
Personalomsättning	6,3%	5,9%	5%
Sjukfrånvaron totalt	3,5%	2,9%	3%
<i>Sjukfrånvaron har fördelat sig på följande sätt</i>			
Kvinnor	3,8%	3,2%	4%
Män	3,2%	2,6%	3%
Anställda under -30 år	1,3%	3,1%	4%
30-49 år	3,4%	2,4%	2%
50-	3,9%	3,5%	4%
Sjukfrånvaro över 60 dagar av den totala frånvaron	46%	31%	37%

GINA TSE FRÅN ENGLAND
PREMIÄRDANSARE I KUNGLIGA BALETTEN

Operan genomför varje år en lönekartläggning för att synliggöra skillnader i lön mellan män och kvinnor. Kartläggningarna har under flera år visat på små löneskillnader mellan män och kvinnor och 2014 var kvinnors lön 100,1% av männens. Varje år avsätts en del av löneutrymmet för att göra justeringar av strukturell karaktär. Under 2014 gjordes en satsning på kören för att de ska komma i paritet med tuttimusiker.

Operans målsättning är att ha en bra spridning i åldersstrukturen inom varje yrkesgrupp. Åldersmässigt finns merparten av Operans anställda i ålderskategorierna 30 år och däröver. Bland konstnärlig personal är gruppen 30–49 år dominerande, vilket är naturligt med tanke på att pensionsåldern för sångare var 52 år och pensionsåldern för dansare var 41 år. Med hjälp av externa coacher arbetar Operan för att finna individanpassade yrkesväxlingslösningar för medarbetare med lägre pensionsålder än 67 år, t.ex. genom att erbjuda utbildningar eller administrativa arbeten inom Operan.

Vid rekrytering till Kungliga Hovkapellet sker all provspelning bakom skärm, vilket innebär full anonymitet för den sökande, den som får tjänsten är helt och hållet den som anses spela bäst.

Inom baletten är den nationella mångfalden stor, med ca 22 nationaliteter representerade. Även inom orkestern och kören finns flera olika nationaliteter representerade. Operan arbetar också med många internationella team och gäster.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Medarbetarnas hälsa och säkerhet är ett prioriterat område för Operan. Flera av Operans tjänster är högriskyrken med tung fysisk belastning. Alla Operans anställda erbjuds friskvård i form av fri tillgång till Operans träningslokaler och kostnadsfritt årskort på extern träningsanläggning.

Egen företagshälsovård

Operan har egen auktoriserad företagshälsovård i form av företagsläkare och sköterska. Dessa är specialiserade på förebyggande friskvård och arbetsrelaterade skador och sjukdomar samt rehabilitering så att sjukskrivna så snabbt som möjligt ska kunna återgå i tjänst. Det finns även tillgång till kontrakterad ortoped för baletten och öron-, näsa-, halsspecialist för sångarna.

Arbetskadorna, tillbud och sjukfrånvaro

Under 2014 inrapporterades 21 st tillbud (2013/15 st, 2012/10 st) och 13 st arbetsskadeanmälningar (2013/20 st, 2012/16 st). Övervägande delen av tillbuderna är relaterade till arbete på scenen, och i viss grad även arbete i repetitionssal. Vad gäller arbetsskadeanmälningarna rör merparten skador vid scenarbete eller balettverksamhet, men skador har även inträffat i samband med dekortillverkning. Operan utreder varje tillbud och arbetsskadeanmälan

för att undersöka om något kan göras för att förhindra att liknande händelser inträffar igen.

Operan har en relativt hög andel av sjukfrånvaron som överstiger 60 dagar och under 2014 skedde en ökning av andelen långtidssjukskrivningar från 30,7% till 46,2% av den totala sjukfrånvaron. Detta medförde att även den totala sjukfrånvaron ökade, från 2,9% till 3,5% av planerad arbetstid. En övervägande majoritet av långtidssjukskrivningarna utgörs av skador hos medarbetare med ett mycket fysiskt krävande arbete, såsom dansare i baletten. Dessvärre har dock antalet sjukskrivningar till följd av psykiska besvär såsom utmattningssyndrom och depression ökat under 2014. Operan arbetar aktivt för att samtliga långtidssjukskrivna ska återkomma i arbete så snabbt som möjligt och under året har en ny rehabiliteringspolicy tagits fram. Utbildning i policyn har genomförts med alla chefer.

Risikanalyser och krisberedskap

Inför varje ny produktion görs en förberedande riskanalys där eventuella risker och säkerhetsmoment i produktionen går igenom. Biträdande regissör informerar nya medverkande om gällande säkerhetsföreskrifter. Inför premiär av en produktion görs sedan ytterligare säkerhetsgenomgångar och inför varje föreställning görs alltid säkerhetskontroll av både scenområdet och publika utrymmen.

En personalhandbok med vägledning för akuta situationer finns och uppdateras löpande. Under 2013 bildades en krisledningsgrupp på fem personer med en krisstab. Krisstaben fungerar som första instans vid en krissituation. Staben gör en första utvärdering av läget och planerar vidare insatser. Sedan 2013 finns även en krishanteringsplan med riktlinjer för hur Operan ska agera i olika krissituationer. Utbildning i krishantering för ledningsgrupp och krisledningsgrupp har påbörjats och kommer att fortlöpa under 2015.

UTBILDNINGAR UNDER 2014

- Utbildning hjärtlung-räddning – 16 personer.
- Advanced first responder – 8 personer. Utbildning i akutsjukvård som är certifierad av läkare. Utbildade personer har exempelvis tillstånd att administrera syrgas.
- Brandskyddsutbildning – 28 personer.
- Heta arbeten – 8 personer.

MILJÖANSVAR

Operans miljöpåverkan består framför allt av drift och skötsel av fastighet och i framställandet av nya produktioner. Operan arbetar därför kontinuerligt med uppföljning av energiförbrukning och avfall genom dialog med fastighetsförvaltaren för operahuset, Statens fastighetsverk.

Energi och klimat

Operans energiförbrukning omfattas av el, uppvärmning,

kyla samt bränsle till Operans egna fordon. Förbrukad mängd förhåller sig relativt stabil från år till år. Merparten, knappt 82 %, av all el, värme och kyla som köps in kommer från förnybara energikällor. Operahuset som byggdes 1898 medför stora utmaningar vad gäller att reglera värme och kyla på ett sätt som passar verksamheten idag.

Operans klimatpåverkan är beroende av val av energislag och förbrukad energimängd. Utsläpp av växthusgaser utgörs framför allt av förbrukad fjärrvärme samt den eldningsolja som används för extra uppvärmning under vintern.

Avfall

Under 2014 installerades en miljöstation i operahuset. Med den nya miljöstationen samlas allt avfall på ett ställe vilket underlättar avfallshanteringen. Miljöstationen har även dimensionerats för den ökade mängd köksavfall som kommer att genereras i och med Operans utökade restaurang- och serveringsverksamhet.

Omfattande källsortering sker på Operans anläggning i Gäddviken och viss källsortering sker även i operahuset avseende papper, glas och farligt avfall.

Renovering och ombyggnation av operahuset

srv har fått i uppdrag av regeringen att i nära samarbete med Operan genomföra en förstudie för en renovering och ombyggnad av operahuset. Förstudien skall utgå från Operans behov av att skapa bättre förutsättningar för den konstnärliga verksamheten och att öka tillgängligheten för publiken. Vidare skall förstudien utgå från byggnadens behov av renovering och hänsyn till kulturhistoriska och estetiska värden i befintliga miljöer och till arkitektoniska kvaliteter och skönhetsaspekter i de ombyggnader och eventuella tillbyggnader som kan bli aktuella. Förstudien skall inlämnas till Regeringen i maj 2015. I samband med en ombyggnation kommer Operans verksamhet förläggas utanför operahuset vilket medför ett utökat resande för Operans medarbetare. Under 2015 kommer Operan därför att ta fram en ny resepolicy.

I avvaktan på ombyggnad av operahuset kommer planerade åtgärder för minskad energiförbrukning och förbättrad avfallshantering inte att genomföras.

- 1 Gäddviken (from 2013 100% biodiesel (rapsolja). Tidigare år 100% mineralolja).
- 2 Gäddviken (förnybara källor 51%, kärnkraft 49%) operahuset (vattenkraft 95%, vindkraft 5%) Västra Trädgårdsgatan 6A (vattenkraft 12%, kärnkraft 88%)
- 3 Operahuset (förnybara källor 16%, kretsloppsvärme (spillvärme och förnybara restprodukter) 61%, fossila avfall 7%, fossila bränslen 16%)
- 4 Operahuset (spillkyla 37%, frikyla 26%, el vp kyla + km kyla 37%)
- 5 From 2013 används biodiesel (rapsolja) istället för mineralolja.
- 6 Siffran inkluderar slam från oljeavskiljare, vilket redovisas from 2011
- 7 Siffran inkluderar kasserad scenografi, vilket redovisas from 2012
- 8 Siffran inkluderar fett från kökets fettavskiljare, vilket redovisas from 2012

Tabell 4 – Energiförbrukning

ENERGIFÖRBRUKNING	TOTALT 2014	TOTALT 2013	TOTALT 2012
Eldningsolja¹			
Förnybart	194	221	–
Icke förnybart		–	391
Fordonsbränsle			
Icke förnybart	83	103	118
El²			
Förnybart	2909	3146	3159
Icke förnybart	559	611	610
Fjärrvärme³			
Förnybart	2410	2523	2716
Icke förnybart	720	753	578
Fjärrkyla⁴			
Förnybart	387	465	318
Icke förnybart	–	–	–
TOTALT	7262	7822	7890

Tabell 5 – Utsläpp växthusgaser

UTSLÄPP VÄXTHUSGASER PER ENERGISLAG	TOTALT 2014 (ton)	TOTALT 2013 (ton)	TOTALT 2012 (ton)
Eldningsolja ⁵	20	23	112
El	23	25	18
Fjärrvärme	358	374	226
Fjärrkyla	0	0	0
Diesel	21	26	29
TOTALT	422	448	386

Tabell 6 – Avfall

AVFALL	TOTALT 2014 (ton)	TOTALT 2013 (ton)	TOTALT 2012 (ton)
Farligt			
Deponi	8	8	9 ⁶
Ofarligt			
Återvinning	77	70	74 ⁷
Förbränning	199	187	190
Deponi	65	73	68 ⁸
TOTALT	338	341	232

GRI-index

OPERANS KOMMENTARER
T EX AVGRÄNSNINGAR

STRATEGI OCH ANALYS

1.1	vds kommentarer, vision och strategi	s. 3
-----	--------------------------------------	------

ORGANISATIONSPROFIL

2.1	Organisationens namn	s. 26
2.2	De viktigaste produkterna och/eller tjänsterna	s. 4–8
2.3	Organisationsstruktur	s. 34
2.4	Lokalisering av organisationens huvudkontor	s. 26
2.5	Länder som organisationen har verksamhet i	s. 26
2.6	Ägarstruktur och företagsform	s. 26
2.7	Marknader som organisationen är verksam på	s. 4–8
2.8	Den redovisande organisationens storlek	s. 11
2.9	Väsentliga förändringar under redovisningsperioden	Inga väsentliga förändringar
2.10	Utmärkelser och priser som mottagits under redovisningsperioden	s. 10

INFORMATION OM REDOVISNINGEN

3.1	Redovisningsperiod	1/1 2014 – 31/12 2014
3.2	Datum för publicering av senaste redovisningen	s. 35
3.3	Redovisningscykel	Ettårig, kalenderår
3.4	Kontaktperson för redovisningen	s. 49
3.5	Process för definition av innehållet i redovisningen	s. 37
3.6	Redovisningens avgränsning	Inga avgränsningar
3.7	Särskilda begränsningar för redovisningens omfattning och avgränsningar	Inga särskilda avgränsningar
3.8	Princip för redovisning av joint venture	Ej tillämplig på verksamheten
3.10	Förklaring till korrigeringar från tidigare redovisningar	Redovisas löpande i text
3.11	Väsentliga förändringar i omfattning, avgränsning eller mätmetoder jämfört med tidigare redovisningar	Inga väsentliga förändringar från föregående år
3.12	Innehållsförteckning för standardupplysningar	s. 48–49
3.13	Externt bestyrkande	s. 50

STYRNING, ÅTAGANDEN OCH INTRESSERELATIONER

4.1	Redogörelse för organisationens bolagsstyrning	s. 30–35
4.2	Styrelseordförandens roll i organisationen	s. 31
4.3	Oberoende eller icke-verkställande styrelseledamöter	s. 32–33
4.4	Möjligheter för aktieägare och anställda att komma med rekommendationer eller vägledning	s. 31
4.14	Organisationens intressenter	s. 39
4.15	Princip för identifiering och urval av intressenter	s. 39

Resultatindikatorer

EKONOMISK PÅVERKAN

EKONOMISKA RESULTAT

EC1	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde	s. 41
EC4	Väsentligt finansiellt stöd från den offentliga sektorn	s. 41

MILJÖPÅVERKAN

ENERGI

EN3	Direkt energianvändning	s. 47
EN4	Indirekt energianvändning	s. 47

UTSLÄPP TILL LUFT OCH VATTEN SAMT AVFALL

EN16	Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser	s. 47
EN22	Total avfallsvikt, per typ och hanteringsmetod	s. 47

ARBETSFÖRHÅLLANDEN OCH ARBETSVILLKOR

ANSTÄLLNING

LA1	Total personalstyrka	s. 43, 44
-----	----------------------	-----------

HÄLSA OCH SÄKERHET I ARBETET

LA7	Omfattning av skador och sjukfrånvaro	s. 46 Redovisas delvis
-----	---------------------------------------	------------------------

UTBILDNING

LA10	Utbildningstimmar per anställd	s. 46, avgränsad till utbildning rörande hälsa, säkerhet
------	--------------------------------	--

MÅNGFALD OCH JÄMSTÄLLDHET

LA13	Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter kön, åldersgrupp	s. 27
------	--	-------

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

ICKE-DISKRIMINERING

HR4	Antal fall av diskriminering	Inga rapporterade fall av diskriminering har förekommit
-----	------------------------------	---

BARNARBETE

HR6	Verksamheter där väsentlig risk för barnarbete uppmärksammats och åtgärder vidtagits	s. 42
-----	--	-------

ORGANISATIONENS ROLL I SAMHÄLLET

SO4	Åtgärder som vidtagits på grund av korruptionsincidenter	s. 41
-----	--	-------

Kontaktuppgifter för frågor gällande hållbarhetsredovisningen:
Maria Bratt, vice vd, 08-791 43 10, maria.bratt@operan.se

Revisors rapport över översiktlig granskning av Kungliga Operan AB:s hållbarhetsredovisning

Till Kungliga Operan AB

INLEDNING

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Kungliga Operan AB att översiktligt granska Kungliga Operans hållbarhetsredovisning för år 2014. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning på sidan 32.

STYRELSENS OCH FÖRETAGSLEDNINGENS ANSVAR FÖR HÅLLBARHETSREDOVISNINGEN

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sidan 32 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines (utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI)) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

REVISORNS ANSVAR

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med revr 6 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning utgiven av FAR. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan

inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASB:s standarder för revision och kvalitetskontroll och god revisionssed i övrigt har. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi inhämtat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

UTTALANDE

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Stockholm den 20 mars 2015

Deloitte AB

Kerstin Sundberg

AUKTORISERAD REVISOR

Didrik Roos

AUKTORISERAD REVISOR

OMSLAGSBILD: *Ayman al Fakir från Stockholm spelar valthorn i Kungliga Hovkapellet och Emelie Hörnlund från Göteborg spelar altviolin i Kungliga Hovkapellet.*
 BILDER UR SERIEN OPERA PAPIER, TIO ARTISTER MED KOSTYM AV *Bea Szensfeld*, FOTOGRAF *Karolina Henke*, CREATIVE DIRECTOR *Pompe Hedengren*.
 ÖVRIGA BILDER ÄR FOTOGRAFERADE AV *Markus Gårder, Urban Jörén, Alexander Kenney, Hans Nilsson, Emma Svensson, Carl Thorborg*.
 GRAFISK FORM: *Cina Stegfors*
 REDAKTION: *Maria Bratt, Torbjörn Eriksson, Helena Sköldborg, Svante Sundin*
 HÅLLBARHETSREDOVISNING: *Ingrid Sandström*
 KORREKTURLÄSNING: *Ann-Mari Nygren samt Malin Emilson*
 ANSVARIG UTGIVARE: *Birgitta Svendén*

SPONSORER: KPMG, Nordea och MED-EL